

**PLENUL
CURȚII SUPREME DE JUSTIȚIE A REPUBLICII MOLDOVA**

Hotărâre privind activitatea Curții Supreme de Justiție în anul 2014

Audiind informațiile prezentate de doamna Svetlana Filincova, președintele Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ și domnul Petru Ursache, președintele Colegiului penal, cu privire la activitatea colegiilor respective în anul 2014, Plenul Curții Supreme de Justiție

C O N S T A T Ă :

În perioada de referință, organul suprem al puterii judecătorești și-a desfășurat activitatea în conformitate cu atribuțiile ce îi revin în baza Legii cu privire la Curtea Supremă de Justiție nr.789-XIII din 26.03.1996, stabilindu-și următoarele obiective:

– eficientizarea activității de efectuare a justiției la examinarea recursurilor ordinare, a recursurilor în anulare și a cererilor de revizuire, în condițiile prevăzute de lege;

– asigurarea aplicării corecte și uniforme a legislației de către instanțele judecătorești;

– acordarea asistenței metodice judecătorilor în chestiunile de aplicare a legislației, perfecționarea formelor și metodelor de acordare a asistenței metodice.

UNIFICAREA PRACTICII JUDICIARE

**Activitatea Plenului Curții Supreme de Justiție
privind unificarea practicii judiciare**

Hotărâri explicative

În conformitate cu art. 2 lit. c), art.16 lit. c) din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție nr.789-XIII din 26.03.1996, Plenul Curții Supreme de Justiție elaborează și adoptă hotărâri explicative în chestiuni de practică judiciară în vederea aplicării uniforme a legislației de către toate instanțele judecătorești.

Plenul Curții Supreme de Justiție a adoptat pe parcursul anului 2014 următoarele hotărâri explicative:

1. Hotărârea Plenului nr. 3 din 09 iunie 2014 cu privire la aplicarea de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Prezenta hotărâre a fost adoptată întru asigurarea unei practici corecte și unitare la soluționarea de către instanțele judecătorești a cauzelor ce ridică chestiuni pe marginea respectării drepturilor și libertăților substanțiale și procedurale, garantate de CEDO.

Hotărârea Plenului include introducerea și 24 de paragrafe tematizate.

Introducerea relevă importanța deosebită a CEDO în calitate de instrument internațional cu vocație regională de garantare a drepturilor omului, subliniind că, prin aderarea la Convenția Europeană, Republica Moldova și-a asumat obligația de a garanta respectarea și apărarea drepturilor și a libertăților fundamentale proclamate tuturor persoanelor aflate sub jurisdicția sa. Responsabilitatea primară de a asigura respectarea drepturilor și a libertăților fundamentale prevăzute de CEDO, potrivit principiului subsidiarității, îi revine Statului. Acest principiu prezumă faptul că, înainte de a apela la instituțiile Convenției, orice reclamant trebuie să fi adresat plângerea sa tuturor acelor instituții naționale care ar putea oferi un remediu eficient și adecvat în împrejurările cauzei, deoarece Statul respondent „trebuie să aibă mai întâi șansa de a redresa situația la care se face referire prin propriile mijloace și în cadrul sistemului juridic național”. Totodată, acest principiu reflectă nu numai existența remediilor de redresare, dar și obligația primordială a tuturor autorităților, în special a instanțelor de judecată, de a preveni încălcările prin aplicarea directă a Convenției Europene în deciziile sale.

Plenul a explicat că Convenția Europeană și Protocoalele adiționale la ea (nr. 1,2,3,4,5,6,7,8 și 11) constituie tratate internaționale la care Republica Moldova este parte, la aplicarea cărora instanțele judecătorești urmează să țină cont de prevederile art. 4 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, de prevederile hotărârii Curții Constituționale nr. 55 din 14 octombrie 1999 „Privind interpretarea unor prevederi ale art. 4 din Constituția Republicii Moldova” din care rezultă că, Convenția Europeană constituie o parte integrantă a sistemului legal intern și, respectiv, prevederile ei trebuie aplicate direct ca o oricare altă lege a Republicii Moldova, ultima având prioritate față de restul legilor interne care îi contravin.

În acest sens, Plenul a subliniat expres că, în caz de incompatibilitate existentă între legislația internă și reglementările internaționale, instanțele judecătorești vor aplica direct prevederile Convenției Europene, acest fapt fiind menționat în actele judecătorești de dispoziție pronunțate. În această ordine de idei, instanțele judecătorești vor aplica jurisprudența CEDO în cazul în care circumstanțele cauzei ce se examinează sînt similare circumstanțelor care au fost examinate de către CEDO și asupra cărora aceasta s-a pronunțat.

Totodată, Plenul Curții Supreme de Justiție a evidențiat că întru evitarea încălcărilor drepturilor omului și a libertăților fundamentale, inclusiv limitarea lor nejustificată, jurisprudența CEDO se va lua în considerare de către instanțele judecătorești nu numai la aplicarea prevederilor Convenției Europene și a Protocoalelor sale, dar și la aplicarea altor tratate internaționale la care Republica Moldova este parte (lit. „c” alin. (3) al articolului 31 din Convenția de la Viena cu privire la dreptul tratatelor din 23 mai 1969, ratificată prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova din 04.08.1992).

Sub un alt aspect „a fost enunțat expres că instanțele de judecată urmează să țină cont de faptul că deciziile, acțiunile (inacțiunile) autorităților de stat, autorităților administrației publice locale, ale persoanelor cu funcție de răspundere, judecătorului, inclusiv a ofițerului de urmărire penală și a procurorului, a funcționarului de stat sau municipal, trebuie să corespundă nu doar legislației Republicii Moldova, dar și principiilor generale unanim recunoscute, normelor dreptului internațional, tratatelor internaționale ratificate de Republica Moldova, inclusiv Convenției Europene și Protocoalelor sale în interpretarea Curții Europene (art. 4 alin. (2) din Constituția

Republicii Moldova, art. 2 și 12 Cod de procedură civilă, art. 2 și 7 Cod de procedură penală).

Plenul a reiterat că instanțele de judecată la judecarea cauzelor trebuie să justifice, în toate cazurile, ținând cont de circumstanțele de fapt stabilite, necesitatea limitării drepturilor și a libertăților omului. Se va avea în vedere că limitarea drepturilor și a libertăților omului se permite doar în cazul în care există temeiuri suficiente și admisibile pentru o astfel de limitare, și în cazul în care există un echilibru între interesele legitime ale persoanei ale cărei drepturi sau libertăți sunt limitate și interesele legitime ale altor persoane, ale statului sau societății. Circumstanțele stabilite de către instanța de judecată, care atestă despre necesitatea limitării drepturilor și libertăților persoanei, urmează să fie motivate și reflectate în actele judecătorești.

Cu privire la refuzul persoanei la drepturile și libertățile garantate, Plenul a remarcat că acesta trebuie să fie întotdeauna explicit, benevol și nu trebuie să contravină legislației Republicii Moldova, principiilor generale unanim recunoscute, normelor dreptului internațional și tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte. Voința persoanei privind refuzul de a-și exercita drepturile și libertățile sale trebuie să fie exprimată în formă scrisă (declarația scrisă, proces-verbal și alte înscrisuri anexate la materialele cauzei, care indică direct la faptul renunțării). La fel, dovadă a voinței persoanei privind refuzul de a-și exercita drepturile și libertățile sale o poate constitui și inacțiunea acesteia.

Renunțarea la apărător, în sensul art.71 Cod de procedură penală, poate fi acceptată de către procuror sau instanță numai în cazul în care ea este înaintată de către bănuit, învinuit, inculpat în mod benevol, din proprie inițiativă, în prezența avocatului care acordă asistență juridică garantată de stat. Nu se admite renunțarea la apărător în cazul în care ea este motivată prin imposibilitatea de a plăti asistența juridică sau este dictată de alte circumstanțe. Totodată, procurorul sau instanța este în drept să nu accepte renunțarea bănuitului, învinuitului, inculpatului la apărător în cazurile prevăzute în art.69 alin.(1) pct.2)-12) Cod de procedură penală, precum și în alte cazuri în care interesele justiției o cer. Determinarea faptului că interesele justiției cer asistența obligatorie a apărătorului ține de competența procurorului sau a instanței și depinde de: 1) complexitatea cazului; 2) capacitatea bănuitului, învinuitului, inculpatului de a se apăra singur; 3) gravitatea faptei, de săvârșirea căreia persoana este bănuită sau învinuită, și de sancțiunea prevăzută de lege pentru săvârșirea ei. Admiterea sau neadmiterea renunțării la apărător se decide de către procuror sau de instanță prin hotărâre motivată. În acest sens se mai reține că, în conformitate cu art. 6 § 3 lit. c) din Convenția Europeană, în interpretarea Curții de la Strasbourg, acuzatul are dreptul să se apere singur sau să fie asistat de un apărător ales de el, dacă nu dispune de mijloacele necesare pentru a plăti un apărător, să poată fi asistat în mod gratuit de un avocat din oficiu, atunci când interesele justiției o cer. Instanțele judecătorești urmează să explice în mod exhaustiv conținutul acestei norme de drept și, în conformitate cu legislația Republicii Moldova, să asigure punerea ei în aplicare.

Referitor la drepturile de natură procedurală în materie civilă, Plenul a enunțat că Convenția Europeană reglementează două drepturi procedurale, care „se concretizează în garanții cu privire la punerea în valoare a drepturilor și libertăților ce îi sînt recunoscute persoanei în fața instanțelor judecătorești”, și anume dreptul la un proces echitabil (art. 6), dreptul la un recurs efectiv (art. 13).

Pe terenul art. 6, s-a notat că aplicabilitatea acestuia în materie civilă este condiționată în primul rând de existența unei „contestații” cu privire la un drept ce poate fi disputat pe calea unei acțiuni în justiție în dreptul intern. În al doilea rând, contestația trebuie să fie reală și serioasă, și să privească existența dreptului, fie extinderea acestuia. De asemenea, în al treilea rând, rezultatul producerii trebuie să fie determinat cu privire la existența dreptului, trebuind să se facă dovada că acțiunea în justiție are „un obiect patrimonial” sau să privească drepturi și obligații cu caracter privat. Potrivit jurisprudenței Curții Europene, art. 6 se aplică sub aspect civil „independent de calitatea părților, de natura legii care reglementează „contestația” și de „autoritatea competentă să tranșeze”. Pentru aplicabilitatea art. 6 din Convenția Europeană nu prezintă nici o importanță caracterul legii aplicabile contestației respective în dreptul intern (civil, comercial, administrativ) sau natura autorității competente să soluționeze contestația (jurisdicție civilă, administrativă sau organ administrativ ori altele), ceea ce contează fiind caracterul „privat” al dreptului în cauză, pe care CEDO nu îl definește abstract, deși subliniază caracterul său personal sau patrimonial. Cu valoare de principiu, Curtea Europeană a reținut că orice contestație având ca obiect „patrimonial” și întemeindu-se pe încălcarea unor drepturi patrimoniale se încadrează în noțiunea „drepturi și obligații civile”, în sensul autonom al acestei noțiuni conform art. 6.

Cât despre art. 13, Plenul a reiterat că termenul de „recurs efectiv”, în sensul acestui articol, urmează a fi privit nu ca o cale de atac instituită prin lege, ci ca un remediu real instituit la nivel național, conform căruia o persoană considerată victimă a unei încălcări ale drepturilor sale prevăzute de Convenție poate ataca în fața instanțelor judecătorești pretinsa încălcare. Posibilitatea atacării alegatei încălcări trebuie să aparțină nemijlocit pretinsei victime și să nu depindă de discreția anumitor funcționari sau a altor persoane. Deci, în cazul în care legea națională nu prevede dreptul la recurs efectiv în privința încălcării unui anumit drept prevăzut de Convenția Europeană, instanța de judecată urmează să primească plângerea respectivă și să soluționeze cauza conform procedurii civile sau, după caz, penale, aplicând direct reglementările internaționale.

De asemenea, Plenul a exemplificat criteriile de apreciere a termenului rezonabil de judecare a cauzei prin prisma jurisprudenței de referință degajate de Curtea de la Strasbourg, cauza *Frydlender c. Franței*, hotărârea din 27 iunie 2000 (Marea Cameră), și anume: complexitatea cauzei, comportamentul reclamantului și al autorităților relevante și importanța (miza) cauzei pentru reclamant, subliniind că respectarea termenului rezonabil la judecarea cauzei concrete se va verifica la solicitarea părților în condițiile art. 192 Cod de procedură civilă; art.41 pct. 6¹ Cod de procedură penală de către judecătorul de instrucție; art. 414 alin.(7) Cod de procedură penală de către instanța de apel; art. 435 alin.(2) Cod de procedură penală de către instanța de recurs și, în caz de constatare, se va argumenta în hotărârea respectivă, iar remediu intern eficient de apărare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei a fost instituit prin Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011.

Pe marginea instituției revizuirii, Plenul Curții Supreme de Justiție a menționat că nu orice încălcare a Convenției Europene sau a Protocoalelor sale comisă de Republica Moldova, constatată de către Curtea Europeană, reprezintă temei pentru revizuirea unei hotărâri judecătorești, în legătură cu noile circumstanțe. Actul

judecătoresc urmează a fi supus revizuirii în cazul în care petiționarul (justițiabilul) continuă să suporte consecințele negative ale unui astfel de act, iar compensarea unei satisfacții echitabile pentru prejudiciul cauzat acordată de Curtea Europeană petiționarului, în conformitate cu art. 41 din Convenția Europeană, sau alte mijloace care nu au legătură cu revizuirea, nu asigură restabilirea drepturilor și libertăților încălcate. În același timp, încălcarea constatată de către Curtea Europeană permite cel puțin să se ajungă la una din concluzii că hotărârea contestată este în esență contrară prevederilor Convenției Europene, sau că încălcarea prevederilor Convenției sau a Protocoalelor sale, care poartă un caracter procedural, pune la îndoială rezultatele examinării cauzei. Totodată, la examinarea chestiunii privind necesitatea revizuirii actului judecătoresc urmează să se țină cont de raportul de cauzalitate dintre încălcarea prevederilor Convenției Europene și a Protocoalelor sale, constatată de Curtea de la Strasbourg, și consecințele nefavorabile pe care urmează să le suporte reclamantul.

Într-un final, pe terenul satisfacției echitabile, Plenul a notat că, la înaintarea cererii cu privire la recuperarea prejudiciului în legătură cu constatarea de către Curtea Europeană a încălcării prevederilor Convenției Europene sau a Protocoalelor sale, instanțele judecătorești urmează să țină cont de temeiurile despăgubirii echitabile acordate reclamantului în conformitate cu art. 41 din Convenție. În același context, s-a evidențiat că, la stabilirea cuantumului despăgubirilor pentru prejudiciul moral, instanțele de judecată vor lua în considerație cuantumul despăgubirii echitabile pentru prejudiciul moral, acordat de către Curtea de la Strasbourg pentru o încălcare similară.

Se reține că odată cu adoptarea respectivei hotărâri explicative, s-a abrogat Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție privind aplicarea în practica judiciară de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale nr. 17 din 19.06.2000

2. Hotărârea Plenului nr. 6 din 17 noiembrie 2014 cu privire la practica judiciară de examinare a pricinilor civile privind decăderea din drepturile părintești.

Respectiva hotărârea a fost adoptată în scopul aplicării corecte și uniforme a legislației naționale și prevederilor internaționale din domeniul dreptului familiei.

Hotărârea include partea introductivă și 25 de paragrafe tematizate.

În *introducere*, Plenul Curții Supreme de Justiție a remarcat că legătura dintre părinte-copil trebuie să fie una pozitivă, echilibrată și să crească progresiv, fiind menită să atragă fericire, liniște, siguranță și zâmbete. Dacă părinții își cresc copiii cu dragoste, căldură, grijă și multă răbdare, atunci aceștia vor crește ulterior ca maturi responsabili, sănătoși și cu multă ambiție. Iar educația este un moment esențial în creșterea unui copil educat și responsabil. În acest sens, s-a evidențiat că sancțiunea decăderii din drepturi părintești, reglementată de Codul familiei, reprezintă cea mai severă măsură din dreptul familiei, și s-a specificat că, deși instanțele judecătorești, de regulă, aplică corect legislația la examinarea acestei categorii de pricini, există și cazuri în care instanțele de judecată au aplicat eronat și neuniform legislația materială și/sau procedurală.

Hotărârea enunțată a vizat multiple aspecte legate de aplicarea corectă și uniformă a normelor dreptului familiei, însă vom nominaliza exclusiv chestiunile ce țin de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului la acest subiect.

Astfel, Plenul a menționat că, potrivit jurisprudenței de referință degajată de Curtea de la Strasbourg, în cauzele în care sunt implicate drepturile și interesele

copilului, la cazul sancțiunii decăderii din drepturile părintești, examinarea elementelor care servesc cele mai bine intereselor copilului este întotdeauna de o importanță fundamentală (cauza *Johansen c. Norvegiei*, hotărârea din 07 august 1996), interesul copilului trebuie considerat ca fiind primordial și doar un compartiment deosebit de nedemn poate determina ca o persoană să fie privată de drepturile sale părintești în interesul superior al copilului (cauza *Gnahore c. Franței*, hotărârea din 19 septembrie 2000, definitivă din 17 ianuarie 2001). Totodată, Curtea Europeană subliniază totuși că acest interes prezintă un dublu aspect: pe de o parte, să le garanteze copiilor o evoluție într-un mediu sănătos; pe de altă parte, să mențină legăturile acestora cu familia, cu excepția cazului în care aceasta s-a arătat a fi nedemnă, deoarece distrugerea acestei legături determină ruperea copilului de rădăcinile sale (cauza *Maumousseau și Washington c. Franței*, hotărârea din 06 decembrie 2007).

Având în vedere raționamentele enunțate supra, criteriul de bază în toate litigiile de familie în care sunt implicați copii minori îl reprezintă principiul asigurării și promovării cu prioritate a interesului superior al copilului. Instanțelor de judecată li s-a atras atenția asupra faptului că pricinile civile privind decăderea din drepturile părintești urmează a fi soluționate prin prisma principiului enunțat, în strictă conformitate cu normele legale și în termen rezonabil constituie, ceea ce reprezintă, în sine, o garanție de protecție a interesului superior al copilului, cât și al familiei.

În contextul enunțat, Plenul Curții Supreme de Justiție a mai reiterat că decăderea din drepturile părintești este o sancțiune foarte drastică, care necesită a fi aplicată numai după ce se va constata că alte măsuri luate față de părinții ce nu-și onorează obligațiile, nu au dat nici un efect. În acest sens, s-a reținut că, în cauza *Walova și Walla c. Cehiei*, hotărârea din 26 octombrie 2006, Curtea Europeană a menționat despre faptul că un copil poate fi primit într-un cadru mai propice pentru educația sa, aceasta însă nu poate justifica, în sine, sustragerea sa din îngrijirea părinților săi biologici.

3. Hotărârea Plenului nr. 11 din 22 decembrie 2014 cu privire la aplicarea legislației referitoare la răspunderea penală pentru infracțiunile de corupție.

Această hotărâre a fost adoptată în scopul aplicării corecte și uniforme a legislației care reglementează examinarea cauzelor penale privind infracțiunile de corupție (art. 324-326 CP). Deși, în substanță, ea se referă la interpretarea noțiunilor și conceptelor consacrate de legislația națională, respectiva hotărâre conține anumite incursiuni și cu referire la jurisprudența relevantă degajată de forul internațional de la Strasbourg.

Astfel, Plenul Curții Supreme de Justiție a indicat asupra sarcinii de verificare atente, ce le revine instanțelor, a materialului probator administrat, astfel încât să fie prevenită o condamnare a inculpatului care a acționat ca efect al provocării din partea agenților statului sau, după caz, din partea persoanelor private care acționează sub supravegherea agenților statului, întrucât ar exista riscul ca acuzatul să fie lipsit din start de dreptul la un proces echitabil, prin aceasta încălcându-se art. 6 §1 al CEDO.

În acest sens, s-a indicat că în urma generalizării jurisprudenței Curții Europene în materia respectivă (cauza *Teixeira de Castro c. Portugaliei*, hotărârea din 9 iunie 1998; cauza *Ramanauskas c. Lituaniei*, hotărârea din 5 februarie 2008; cauza *Khudobin c. Rusiei*, hotărârea din 26 octombrie 2010; cauza *Sandu c. Moldovei*, hotărârea din 11

februarie 2014 etc.), dacă sunt întrunite următoarele condiții cumulative, suntem în prezența provocării la acte de corupere, și anume:

- acțiunea presupusă ca act de corupere tinde să fie probată prin solicitarea care provine de la o persoană ce avea sarcina să descopere infrațiunea sau când există o determinare directă la comiterea unui act de corupere din partea unui denunțator;

- lipsesc indici obiectivi că fapta ar fi fost săvârșită fără această intervenție (în special, nu au fost realizate acte de pregătire, ba mai mult ca atât, persoana nu a fost dispusă să comită acte de corupere înainte de contactul cu agenții statului sau, după caz, cu persoane private care acționează sub supravegherea agenților statului);

- nu există suspiciuni obiective că persoana ar fi implicată în acte de corupție înainte de implicarea agenților statului sau, după caz, a persoanelor private care acționează sub supravegherea agenților statului.

Orice declarație că acuzatul a fost provocat la săvârșirea actelor de corupție urmează a fi analizată de către instanțele de judecată în hotărârile sale și este sarcina acuzării să demonstreze că nu a fost o provocare. Instanțele urmează să evalueze dacă acțiunile provocatorului privat au avut efectul provocării și dacă infrațiunea putea fi comisă fără intervenția provocatorului.

Pe lângă hotărârile nominalizate mai sus, în anul curent au fost adoptate următoarele hotărâri ale Plenului Curții Supreme de Justiție, care, deși nu se referă la hotărâri pronunțate de Curtea Europeană ce vizează deficiențele în examinarea cauzelor de către instanțele de judecată naționale, au o importanță notorie pentru unificarea practicii judecătorești naționale la anumite subiecte:

- Hotărârea Plenului nr. 1 din 10 martie 2014 cu privire la aplicarea unor prevederi ale legislației privind gajul și ipoteca,

- Hotărârea Plenului nr. 2 din 24 martie 2014 cu privire la aplicarea în practica judiciară a Legii insolvenței,

- Hotărârea Plenului nr. 5 din 17 noiembrie 2014 cu privire la actele judecătorului în faza intentării procesului civil și pregătirii pricinii pentru dezbateri judiciare,

- Hotărârea Plenului nr. 7 din 17 noiembrie 2014 cu privire la examinarea de către instanțele judecătorești a litigiilor izvorâte din raporturile de leasing financiar,

- Hotărârea Plenului nr. 8 din 22 decembrie 2014 cu privire la practica aplicării de către instanțele judecătorești a legislației funciare,

- Hotărârea Plenului nr. 9 din 22 decembrie 2014 privind practica judiciară a examinării litigiilor care apar în cadrul încheierii, modificării și încetării contractului individual de muncă.

Totodată, în anul 2014 Plenul Curții Supreme de Justiție a actualizat în conformitate cu Planul de activitate al Curții Supreme de Justiție pentru respectivul an, în vederea respectării prevederilor legislației în vigoare, următoarele hotărâri:

- Hotărârea Plenului nr. 4 din 09 iunie 2014 cu privire la actualizarea Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție „Cu privire la unele chestiuni ce vizează procedura de eliberare a ordonanțelor judecătorești nr. 18 din 31.05.2004, modificată prin hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 10 din 22.12.2008,

- Hotărârea Plenului nr. 10 din 22 decembrie 2014 Cu privire la actualizarea Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție „Cu privire la practica examinării de către instanțele judecătorești a cauzelor privind limitarea în capacitatea de exercițiu și declararea incapacității persoanei fizice nr. 17 din 31.05.2004, modificată prin hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 10 din 22.12.2008,

- Hotărârea Plenului nr. 12 din 22 decembrie 2014 pentru modificarea și completarea Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 23 din 28.06.2004 „Cu privire la practica judiciară în procesele penale despre sustragerea bunurilor”,

- Hotărârea Plenului nr. 13 din 22 decembrie 2014 cu privire la modificarea Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr.37 din 22 noiembrie 2004 „Cu privire la practica aplicării legislației în cauzele despre traficul de ființe umane și traficul de copii”, modificată prin Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.9 din 22.12.2008.

Avizele consultative

Pe parcursul anului 2014, au fost înregistrate 26 de demersuri cu privire la emiterea avizelor consultative, în condițiile art. 12² CPC, dintre care 10 demersuri au fost admise, iar 16 demersuri au fost respinse.

Astfel, Plenul a emis următoarele avize consultative:

– Avizul consultativ nr. 4ac-5 din 10.03.2014 cu privire la aplicarea legislației la soluționarea litigiilor cu privire la repararea prejudiciului material cauzat angajaților în urma mutilării sau a altor vătămări ale sănătății în timpul exercitării obligațiilor de serviciu;

– Avizul consultativ nr. 4ac-3 din 24.03.2014 cu privire la aplicabilitatea legii;

– Avizul consultativ nr. 4ac-6 din 12.05.2014 cu privire la aplicabilitatea prevederilor art. 264 Codul muncii (cu privire la preavizare), în cazul eliberării din funcție a administratorului societății cu răspundere limitată în temeiul art. 70 alin. (1) din Legea nr. 135 din 14.06.2007 privind societățile cu răspundere limitată;

– Avizul consultativ nr. 4ac-7 din 14.04.2014 cu privire la modul de aplicare a legii în cazurile nerespectării procedurii prealabile în litigiile de contencios administrativ;

– Avizul consultativ nr. 4ac-14 din 29.09.2014 cu privire la aplicabilitatea prevederilor art.460 alin.(1) lit. j) Cod de procedură civilă (Competența instanțelor judecătorești ale Republicii Moldova în pricinile cu element de extraneitate în procesul privind protecția în străinătate a proprietății intelectuale a unei persoane domiciliată în Republica Moldova, persoana este cetățean al Republicii Moldova sau apatrid, iar prin convenția părților nu s-a stabilit o altă competență);

– Avizul nr. 4ac-15 din 29.09.2014 cu privire la aplicarea legislației la soluționarea litigiilor cu privire la repararea prejudiciului material cauzat angajaților în urma mutilării sau a altor vătămări ale sănătății în timpul exercitării obligațiilor de serviciu;

– Avizul nr. 4ac-16 din 29.09.2014 cu privire la modul de aplicare a pct. 8 lit. d) din Hotărârea Guvernului nr. 78 din 21.02.1994 cu privire la modul de calculare a vechimii în muncă, stabilirea și plata pensiilor și indemnizațiilor militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorilor

Centrului pentru Combaterea Crimelor economice și Corupției și a sistemului penitenciar;

– Avizul nr. 4ac-18 din 17.11.2014 cu privire la modul de contestare a avizului consultativ emis de organul de verificare în privința titularilor sau candidaților la funcția publică;

– Avizul nr. 4ac-20 din 17.11.2014 cu privire la modul de aplicare al art. 385 alin. (2) din Codul de Procedură Civilă;

– Avizul nr. 4ac-21 din 17.11.2014 cu privire la modul de punere în aplicare a prevederilor art.330 alin.(2) Codul muncii.

Activitatea Plenului Colegiului penal privind unificarea practicii judiciare Decizii asupra recursurilor în interesul Legii

În anul 2014 au fost examinate trei recursuri în interesul legii, formulate de către Procurorul General al Republicii Moldova.

Deși, în substanță, deciziile adoptate pe aceste recursuri se referă la determinarea unui mod unitar de interpretare și aplicare a actelor normative naționale, prin acest efect ultimele realizează unul din principalele deziderate pronunțate de CtEDO – reglarea divergențelor de jurisprudență (*Zielinski și Pradal & Gonzalez și alții împotriva Franței, nr. 24.846/94, § 59, CEDO 1999-VII*).

Astfel, potrivit deciziei Plenului Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 27 februarie 2014, s-a dispus admiterea recursului în interesul legii formulat de Procurorul General și s-a stabilit că Procurorul General și adjuncții lui au competența să retragă orice cauză penală indiferent de locul efectuării urmăririi penale și s-o transmită altui organ pentru efectuarea urmăririi penale indiferent de competență, prin ordonanță motivată, care nu poate fi contestată în baza art. 313 Cod de procedură penală.

Prin decizia Plenului Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 20 martie 2014, s-a dispus admiterea recursului în interesul legii formulat de Procurorul General și s-a stabilit că, în cazul prezentării certificatului (adeverinței) de salarizare fals instituțiilor financiare, în sensul obținerii unui credit sau majorării sumei acestuia, sau obținerii unui credit în condiții avantajoase, fapta urmează a fi încadrată numai în baza art. 238 Cod penal.

La fel, prin decizia Plenului Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 30 iunie 2014, s-a dispus admiterea recursului în interesul legii formulat de Procurorul General și s-a stabilit că, prin Legea nr. 252 din 08.11.2012, nu au fost dezincriminate faptele incriminate în baza art. 328 alin. (2) lit. a) sau c) Cod penal (red. Legii nr. 277 din 18.12.2008); art. 309¹ Cod penal (red. Legii nr. 245 din 02.12.2011), fiindcă aceste fapte se regăsesc în norma relativ echivalentă prevăzută de dispoziția art. 166¹ Cod penal (red. Legii nr. 252 din 08.11.2012).

Recomandările cu privire la unificarea practicii judiciare

Pe parcursul anului 2014, Curtea Supremă de Justiție a elaborat următoarele recomandări cu privire la unificarea practicii judiciare:

1. Recomandarea nr. 63 din 10.02.2014 cu privire la procedura examinării de către instanțele judecătorești a cauzelor ce țin de prelungirea termenului de acceptare a succesiunii și constatarea acceptării succesiunii și a locului deschiderii ei;

2. Recomandarea nr. 64 din 01.04.2014 cu privire la unele aspecte ale examinării contravențiilor vamale de către instanțele judecătorești;
3. Recomandarea nr. 65 din 08.05.2014 cu privire la aplicarea legislației vamale ce reglementează stabilirea poziției tarifare pentru mărfurile importate;
4. Recomandarea nr. 66 din 08.05.2014 cu privire la încasarea prejudiciului moral în litigiile de muncă;
5. Recomandarea nr. 67 din 15.05.2014 cu privire la aplicarea legislației despre volumul asistenței medicale gratuite oferită judecătorului;
6. Recomandarea nr. 68 din 14.10.2014 cu privire la procedura contestării în instanța de contencios administrativ a actelor de constatare adoptate de către Comisia Națională de Integritate.
7. Recomandarea nr. 69 cu privire la aplicarea convențiilor Organizației internaționale a Muncii, ratificate de Republica Moldova;
8. Recomandarea nr. 70 cu privire la unele particularități de aplicare a art. 114, 115, combinate cu alte articole din Legea insolvențabilității;
9. Recomandarea nr. 71 cu privire la judecarea recursului împotriva încheierilor adoptate în ordinea prevăzută de art. 313 CPP;
10. Recomandarea nr. 72 cu privire la recunoașterea colegului de serviciu al agentului constatat în calitate de martor în procedura contravențională.

Sesizările Plenului Curții Supreme de Justiție la Curtea Constituțională

Plenul Curții Supreme de Justiție a înaintat Curții Constituționale două Hotărâri cu privire la sesizarea Curții Constituționale în conformitate cu prevederile art.135 alin.(1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova, art.24 alin.(1), art. 25 lit. d) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art.4 alin.(1) lit. a), art. 38 alin. (1) lit. d) din Codul jurisdicției constituționale:

1. Hotărârea Plenului nr. 10 din 29.09.2014 cu privire la controlul constituționalității prevederilor Art. III. punctul 7, Art. V. punctul 1 și Art. VI. alin. (2) din Legea nr. 146 din 17.07.2014 pentru modificarea unor acte legislative.

Curtea Constituțională a examinat constituționalitatea prevederilor Legii nr. 146 din 17.07.2014 în partea ce se referă la diminuarea cu 11% a salariului judecătorilor, precum și cele cu privire la stabilirea salariilor funcționarilor publici din justiție într-un quantum mai mic comparativ cu cele stabilite pentru funcționarii publici care asigură activitatea puterilor legislative și executive.

Curtea Constituțională a hotărât:

„1. Se admite parțial sesizarea Curții Supreme de Justiție privind controlul constituționalității unor prevederi legale referitoare la salarizarea judecătorilor și a funcționarilor publici din cadrul instanțelor judecătorești.

2. Se declară neconstituționale pozițiile „Șef secție”, „Șef secție în cadrul direcției”, „Șef serviciu”, „Consultant principal”, „Consultant superior”, „Asistent judiciar” de la compartimentele „Secretariatul Curții Constituționale” și „Consiliul Superior al Magistraturii, Curtea Supremă de Justiție”, precum și pozițiile „Șef direcție”, „Șef secție”, „Șef secție în cadrul direcției”, „Șef serviciu”, „Asistent judiciar”, „Specialist principal” de la compartimentul „Curțile de apel” din Anexa nr. 2 la Legea nr. 48 din 22 martie 2012 privind sistemul de salarizare a funcționarilor

publici, în redacția Legii nr. 146 din 17 iulie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

3. Se declară neconstituțional textul „Notă: în Secretariatul Curții Constituționale, Secretariatul Consiliului Superior al Magistraturii și Secretariatul Curții Supreme de Justiție, funcții de consultant (principal, superior) pot fi instituite doar în subdiviziunile de expertiză juridică, cercetare și analiză.” din Anexa nr. 2 la Legea nr. 48 din 22 martie 2012 privind sistemul de salarizare a funcționarilor publici, în redacția Legii nr. 146 din 17 iulie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

4. Se declară neconstituțional textul „și prevederile prezentei legi referitoare la modificarea gradelor de salarizare pentru funcționarii publici din secretariatele Curții Constituționale, Consiliului Suprem al Magistraturii, Curții Supreme de Justiție, curților de apel, judecătoriilor,” de la sublineatul unu al alineatului (2) din Art. VI al Legii nr. 146 din 17 iulie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

5. Se recunoaște constituțional textul „realizat în anul precedent celui de gestiune” din art. 1 alin. (1) al Legii nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor, în redacția Legii nr. 146 din 17 iulie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, cu condiția compensării diferenței de salariu pentru judecătorii aflați în funcție la data intrării în vigoare a Legii nr. 146 din 17 iulie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

6. Până la adoptarea de către Parlament a noilor prevederi legale și intrarea acestora în vigoare, pentru funcțiile publice din cadrul autorităților publice indicate la pct. 2 din dispozitivul prezentei hotărâri se aplică gradele de salarizare din Anexa nr. 2 la Legea nr. 48 din 22 martie 2012 privind sistemul de salarizare a funcționarilor publici, în redacția Legii nr. 146 din 17 iulie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, echivalente funcțiilor din cadrul puterii legislative și executive, potrivit raționamentelor cuprinse în prezenta hotărâre.

7. Salariul funcționarilor publici din cadrul Curții Constituționale, Consiliului Superior al Magistraturii, Curții Supreme de Justiție, curților de apel, judecătoriilor urmează a fi recalculat conform noilor reglementări legale adoptate prin Legea nr. 146 din 17 iulie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, ținându-se cont de pct.6 din dispozitivul prezentei hotărâri, de la data adoptării Hotărârii Curții Constituționale nr.24 din 10 septembrie 2013, care urmează a fi aplicată direct.”

Astfel, Parlamentul este obligat să modifice salariile funcționarilor publici din CSJ, CSM și Curtea Constituțională care dețin funcții Șef secție, Șef secție în cadrul direcției (asistent judiciar), Șef serviciu, Consultant principal, Consultant superior, astfel încât acestea să nu fie mai mici decât cele prevăzute pentru funcții similare în Parlament sau Guvern.

La fel, legislativul este obligat să modifice salariile funcționarilor publici din Curțile de apel care dețin funcții de Șef direcție, Șef secție, Șef secție în cadrul direcției (asistent judiciar), Șef serviciu, Specialist principal astfel încât acestea să nu fie mai mici decât cele prevăzute pentru funcții similare în ministere.

De asemenea, executivul și legislativul sunt obligate să întreprindă măsurile necesare în vederea alocării mijloacelor financiare pentru achitarea recalculărilor la salariu angajaților din justiție menționați în Hotărârea Curții Constituționale nr. 24 din 10.09.2013, recalculările urmând a fi efectuate începând cu 10.09.2013.

Din hotărârea Curții mai rezultă că în cazul în care modificarea modalității de calculare a salariului judecătorilor (în speță criteriul salariului mediu prognozat pentru anul viitor a fost schimbat cu criteriul salariului mediu real realizat pe economie în anul precedent) va conduce la diminuarea acestuia, atunci diminuarea va fi compensată astfel încât veniturile salariale să nu ateste descreștere. Altfel spus, dacă salariul mediu realizat pe economie în anul 2014 va fi mai mic decât cel prognozat de Guvern pentru anul 2014, salarizarea judecătorilor începând cu aprilie 2015 (art. 10 lit. (b) din Legea privind salarizarea judecătorilor) se va efectua reieșind din salariul prognozat pentru anul 2014.

2. Hotărârea Plenului nr. 11 din 29.09.2014 privind sesizarea Curții Constituționale referitor la controlul constituționalității prevederilor Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 177 din 25.07.2014.

Prin hotărârea din 13.11.2014, Curtea Constituțională a hotărât:

„. A admite parțial sesizarea Curții Supreme de Justiție privind controlul constituționalității unor prevederi legale referitoare la imunitatea judecătorilor.

2. A recunoaște constituțională sintagma „243,” și sintagma „și 330²” din articolul 19 alineatul (4) al Legii nr.544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, în redacția Legii nr.177 din 25 iulie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

3. A declara neconstituționale alineatele (5¹), (5²) și (5³) din articolul 19 al Legii nr.544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, în redacția Legii nr.177 din 25 iulie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.”

Drept consecință, continuă să nu fie necesară obținerea acordului Consiliului Superior al Magistraturii pentru pornirea de către Procurorul General a urmăririi penale împotriva judecătorilor care au săvârșit infracțiuni specificate la articolele 243 (spălarea banilor), 324 (corupere pasivă), 326 (trafic de influență), 3302 (îmbogățire ilicită) din Codul penal.

În același timp, cu excepția infracțiunilor flagrante, judecătorul poate fi reținut, supus aducerii silite și percheziționat doar după începerea urmăririi penale și nu după începerea procesului penal.

Din dispozitivul hotărârii CC mai rezultă că judecătorii nu pot fi trași la răspundere contravențională fără acordul CSM, iar judecătorul reținut în cazul în care este bănuit că a săvârșit o contravenție administrativă urmează a fi eliberat imediat după identificare.

Suport didactic pentru judecători

Și în anul 2014, activitatea Curții Supreme de Justiție a fost direcționată asupra elaborării suporturilor didactice în domeniul jurisprudenței.

În perioada de referință au fost lansate *Modelele de acte judecătorești în cauze civile*.

Pe parcursul anului 2015, Curtea a programat lansarea *Modelelor de acte procesuale penale și Ghidului judecătorului cu privire la pregătirea cauzelor civile pentru dezbateri judiciare*.

Asistența metodică acordată judecătorilor în chestiunile de aplicare a legislației

În conformitate cu Orarului deplasărilor judecătorilor Curții Supreme de Justiție în judecătoria pentru acordarea asistenței metodice, aprobat prin hotărârea Plenului nr. 3 din 20 ianuarie 2014, judecătoria Curții Supreme de Justiție au participat, împreună cu judecătoria instanțelor din circumscripțiile curților de apel, la seminarele zonale în cadrul cărora au fost supuse discuției tematica juridică cu privire la erorile judiciare comise de către instanțele de judecată, inclusiv în contextul hotărârilor CtEDO versus Moldova.

Judecătoria instanței supreme au efectuat, periodic, întruniri de lucru la curțile de apel pentru clarificarea problemelor de interpretare a legislației prin prisma modificărilor care au avut loc pe parcursul anului în Codul civil, Codul penal și Codul de procedură penală, precum și a problemelor de drept susceptibile să creeze o practică neunitară.

În cadrul Institutului Național al Justiției, cu concursul magistraților Curții Supreme de Justiție, au fost organizate cursuri de instruire continuă a judecătorilor din instanțele de fond și curțile de apel.

EXERCITAREA ACTULUI DE JUSTIȚIE

Potrivit datelor statistice, pe parcursul anului 2014, pe rolul Curții Supreme de Justiție au fost puse 13 322 de cauze, dintre care au fost soluționate 12 397 cauze, ceea ce reprezintă de 93% (86% în 2013), rămânând o restanță ce se va reporta pentru anul 2015 în număr de 925 de dosare sau 7%.

S-a înregistrat o creștere nesemnificativă a volumului de activitate per total cu 472 de cauze. Numărul cauzelor soluționate (atât în materia penală, cât și în materie civilă) a crescut cu 1359 cauze (11038 în 2013). Astfel, operativitatea examinării cauzelor a contribuit la reducerea semnificativă a stocului de dosare aflate în restanță cu 887 cauze, de la 1812 dosare, la începutul anului 2014, la numai 925 de dosare la finele perioadei raportate.

Sarcina fiecărui judecător a înregistrat o creștere 3,5% față de anul 2013 și a constituit 429 cauze per judecător, calculate din numărul total de dosare aflate pe rol sau 400 de cauze din numărul celor judecate.

Notă: sarcina per judecător este calculată prin raportarea numărului total de dosare aflate pe rol/judecate la numărul posturilor efectiv ocupate în anul 2014 - 31 de judecători.

Colegiul penal

Plenul Colegiului penal

Recurs în interesul legii (indicele 4-1ril)

Pe parcursul anului 2014, pe rolul Curții Supreme de Justiție s-au înregistrat 3 proceduri, toate cererile fiind formulate de către Procurorul General al Republicii Moldova.

Procedura nr. 4-1ril-1/14

Plenul a reținut spre examinare recursul în interesul legii formulat de Procurorul General al Republicii Moldova cu privire la determinarea modului unitar de interpretare și aplicare a prevederilor art.257 alin.(5) și art.271 alin.(7) Cod de procedură penală.

Prin recursul în interesul legii formulat de Procurorul General, s-a invocat existența unei practice neunitare în cauze ce vizează contestarea în ordinea procedurii art. 313 Cod de procedură penală a actelor și acțiunilor Procurorului General și ale adjuncților săi ce țin de stabilirea competenței Organului de Urmărire Penală și a procurorilor în conducerea urmăririi penale pe diferite cauze concrete.

Ca urmare a examinării, Plenul Colegiului penal a admis recursul în interesul legii formulat de Procurorul General și a stabilit că Procurorul General și adjuncții lui au competența să retragă orice cauză penală indiferent de locul efectuării urmăririi penale și s-o transmită altui organ pentru efectuarea urmăririi penale indiferent de competență, prin ordonanță motivată care nu poate fi contestată în baza art. 313 Cod de procedură penală.

Procedura nr. 4-1ril-2/14

Plenul a reținut spre examinare recursul în interesul legii formulat de Procurorul General al Republicii Moldova cu privire la determinarea modului unitar de interpretare și aplicare a prevederilor art. 361 alin. (1) Cod penal.

În urma examinării, Plenul a admis recursul în interesul legii formulat de Procurorul General al RM, stabilind că problema de drept abordată a fost soluționată în mod diferit de către instanțele judecătorești prin hotărâri irevocabile. În cazul prezentării certificatului (adeverinței) de salarizare fals instituțiilor financiare, în sensul obținerii unui credit sau majorării sumei acesteia, sau obținerii unui credit în condiții avantajoase, fapta urmează a fi încadrată numai în baza art. 238 Cod penal al RM.

Procedura nr. 4-1ril-3/2014

Plenul a reținut spre examinare recursul în interesul legii formulat de Procurorul General al Republicii Moldova cu privire la aplicarea Legii nr.252 din 08 noiembrie 2012 (publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.363-269/855 din 21 decembrie 2012).

Prin recursul în interesul legii formulat, s-a invocat că în practica Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție nu există un punct de vedere unitar cu privire la calificarea acțiunilor persoanelor învinuite în săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 328 alin.(2) lit. a) sau c) și art.309¹ Cod penal, până la intrarea în vigoare a Legii nr.252 din 08 noiembrie 2012.

În urma examinării, Plenul Colegiului penal a admis recursul în interesul legii formulat de Procurorul General și a stabilit că prin Legea nr. 252 din 08.11.2012 nu au fost dezincriminate faptele incriminate în baza art. 328 alin. (2) lit. a) sau c) Cod penal (red. Legii nr. 277 din 18.12.2008); art. 309¹ Cod penal (red. Legii nr. 245 din 02.12.2011), fiindcă aceste fapte se regăsesc în norma relativ echivalentă prevăzută de dispoziția art. 166¹ Cod penal (redacția Legii nr. 252 din 08.11.2012).

Toate deciziile adoptate pot fi vizualizate pe pagina web a instanței, la compartimentul „Unificarea practicii judiciare“.

Recurs în anulare (indicele 4-1re).

În temeiul art. 452 alin. (1) CPP, Curtea Supremă de Justiție judecă recursurile în anulare declarate împotriva hotărârii judecătorești irevocabile după epuizarea căilor ordinare de atac.

Potrivit raportului statistic, în perioada raportată, pe rolul instanței au fost înregistrate în total 446 dosare de această categorie, inclusiv restanța de 116 cauze din anul 2013. Din numărul dosarelor înregistrate, au fost examinate 400 cauze sau 89,7% în privința a 455 persoane, restanța la sfârșitul perioadei de referință constituie 46 cauze sau 10,3%.

Din numărul de 332 înregistrate în anul curent (cu excepția restanței din 2013), recursurile au fost declarate:

- de procurori în 11 dosare;
- de condamnați sau avocații lor în 298 dosare;
- de părțile vătămate sau avocații acestora în 23 dosare.

În urma soluționării admisibilității în principiu a recursurilor conform prevederilor art.456 Codul de procedură penală, a fost declarată inadmisibilitatea acestora în 385 cauze sau 96%, în privința a 431 de persoane. Spre judecare în Plenul Colegiului penal al CSJ au fost transmise 9 cauze în privința a 21 persoane, ce constituie 2,25% din numărul total de 400 dosare judecate de această categorie.

În aceeași perioadă a anului 2013, Plenului Colegiului penal al CSJ i-au fost transmise 6 cauze în privința a 8 persoane. Astfel, se constată o majorare neesențială cu 3 dosare.

În rezultatul judecării recursurilor în anulare, Plenul Colegiului penal a adoptat următoarele soluții:

- în privința a 14 persoane, recursurile au fost respinse ca inadmisibile;
- în privința a 7 persoane, recursurile au fost admise, pronunțându-se noi hotărâri, cu referire la:
 - încetarea procesului penal - în privința a 1 persoane;
 - remiterea cauzei la rejudecare - în privința a 6 persoane.

Examinarea recursurilor ordinare

1. Recursul împotriva hotărârilor instanțelor de apel (indicele 1ra)

În conformitate cu prevederile art. 420 alin. (1) CPP, în secțiunea a I-a, Colegiul penal examinează recursurile declarate împotriva deciziilor pronunțate de curțile de apel ca instanțe de apel.

Potrivit datelor statistice pe parcursul anului 2014, pe rolul instanței au fost înregistrate în total 1914 dosare, dintre care 444 de cauze au constituit restanța la începutul perioadei de referință rămasă din anul precedent. Colegiul penal a examinat în ordine de recurs ordinar 1758 de cauze (91,8%), în privința a 2159 de persoane, restanța la sfârșitul perioadei de referință constituind 156 cauze (8,2%).

Analiza statistică a cauzelor examinate de Colegiul penal atestă o creștere în anul 2014 a numărului cauzelor penale înregistrate de această categorie față de aceeași perioadă a anului trecut - cu 289 dosare sau 15%, în 2013 fiind înregistrate 1625 de dosare, dintre care au fost judecate 1181 de dosare în privința a 2152 de persoane, restanța fiind de 444 cauze.

În urma examinării recursurilor ordinare în 1758 de cauze, în privința a 2159 de persoane, s-a hotărât:

- în 7 cauze (0,3%), procedura de examinare în recurs a fost încetată;
- în privința a 1337 persoane (62%), recursurile au fost declarate inadmisibile la etapa examinării admisibilității în principiu a recursurilor;
- în privința a 815 persoane (38%), recursurile au fost transmise spre judecare în Colegiul penal lărgit.

La etapa judecării cauzelor în Colegiul penal lărgit:

- au fost respinse recursurile în privința a 255 persoane (11,8%),
- în privința a 560 persoane (26%), recursurile au fost admise, dintre care:
 - în privința a 113 de persoane a fost casată decizia instanței de apel și sentința primei instanțe, respectiv:
 - ▶ cu achitarea inculpatului - în privința a 15 persoane ;
 - ▶ cu încetarea procesului penal - în privința a 13 persoane;
 - ▶ cu pronunțarea unei noi hotărâri - în privința a 85 de persoane, după cum urmează:

- cu modificarea calificării faptei și reducerea pedepsei - în privința a 42 persoane;

- cu reducerea pedepsei, fără modificarea calificării - în privința a 8 persoane;
- cu modificarea calificării, fără reducerea pedepsei - în privința a 35 persoane;
- în privința a 447 persoane au fost casate integral deciziile instanței de apel, inclusiv:

- cu menținerea sentinței primei instanțe - în privința a 90 persoane;
- cu remiterea cauzei la rejudecare în instanță de apel - în privința a 357 persoane.

Sub același aspect, urmează de menționat că, pe parcursul anului 2014, au fost anulate 262 decizii ale instanțelor de apel, ceea ce atestă o deficiență a actului de justiție realizat de curțile de apel. În cea mai mare parte, au fost casate deciziile Curții de Apel Chișinău.

Comparativ cu anul precedent, în care au fost casate 334 de decizii ale curților de apel, în anul curent se atestă o scădere a casărilor.

Din numărul total de 1470 dosare înregistrate în anul curent (cu excepția restanței din 2013), recursurile au fost declarate:

- de procuror în 335 de dosare;
- de condamnați, apărătorii lor sau reprezentanții legali în 997 dosare;
- de părțile vătămate, avocații lor sau reprezentanții legali în 138 dosare.

Recursul declarat împotriva hotărârilor judecătorești pentru care nu este prevăzută calea de atac apelul.

a) Cu privire la examinarea recursurilor împotriva hotărârilor judecătorești pronunțate de curțile de apel.

În conformitate cu paragraful 2, secțiunea a 2-a, capitolul IV, titlul II din Codul de procedură penală, în perioada de referință, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție a examinat recursurile împotriva hotărârilor judecătorești pronunțate de curțile de apel în 65 cauze penale în privința a 67 de persoane, dintre care:

- în privința a 60 persoane (89,5%), s-a dispus respingerea recursului;
- în privința a 7 persoane (10,4%), recursurile au fost admise, dintre care:
 - în privința a 5 persoane (71,4%), a fost casată decizia instanței de apel;
 - în privința la 2 persoană (28,5%), a fost casată decizia instanței de apel, cu remiterea cauzei la rejudecare în instanță de apel, în alt complet de judecată.

b) Cu privire la examinarea recursurilor împotriva încheierilor instanțelor de judecată privind:

- prelungirea măsurii preventive (art.312-313 CPP)

Potrivit raportului statistic, în perioada de referință, au fost declarate 9 recursuri împotriva încheierilor instanțelor de apel privind prelungirea arestului preventiv, în privința a 11 persoane în 9 dosare penale, care prin deciziile Colegiului penal - 7 recursuri în privința la 8 persoane au fost respinse și 2 recursuri în privința a 3 persoane au fost admise, cu casarea încheierii atacate.

- transferul persoanelor condamnate (art.551-557 CPP)

Au fost declarate 4 recursuri împotriva încheierilor instanțelor de apel privind transferul persoanelor condamnate în privința a 4 persoane în 4 dosare penale. Prin deciziile Colegiului penal, 3 recursuri în privința la 3 persoane au fost respinse, iar 1 recurs în privința unei persoane a fost admis, cu casarea încheierii atacate și încetarea procesului.

- aplicarea amenzii judiciare/sechestrului (art.201-203 CPP)

În perioada de referință, au fost declarate 14 recursuri împotriva încheierilor instanțelor de apel privind aplicarea amenzii judiciare/sechestrului, în cadrul 13 dosare penale în privința la 14 persoane. Prin deciziile Colegiului penal, 7 recursuri în privința la 7 persoane au fost respinse, iar 7 recursuri în privința a 7 persoane au fost admise, cu casarea încheierii atacate. În 2 cauze s-a dispus încetarea procesului.

Astfel, toate cele 26 dosare (indicele 1r,1r-arest) aflate pe rol (inclusiv restanța de 1 dosar din 2013) au fost judecate în perioada de referință.

Din numărul total de 25 dosare înregistrate în anul curent (cu excepția restanței din 2013), recursuri împotriva încheierilor au fost declarate:

- de procuror în 1 dosar;
- de condamnați, apărătorii lor sau reprezentanții legali în 22 dosare;
- de părțile vătămate, avocații lor sau reprezentanții legali în 2 dosare.

Examinarea recursurilor în anulare

Indicele 1re

În temeiul art. 452 alin. (1) CPP, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție judecă recursurile în anulare declarate împotriva hotărârii judecătorești irevocabile după epuizarea căilor ordinare de atac.

În perioada de referință, pe rolul instanței au fost înregistrate 285 de dosare în privința la 270 de persoane, inclusiv 86 de cauze restanța din 2013. Din numărul total au fost judecate 265 de dosare (93%) în privința a 270 de persoane, restanța constituind 20 de dosare (7%).

Comparația datelor statistice atestă o descreștere a numărului dosarelor înregistrate față de aceeași perioadă a anului 2013 cu 98 dosare sau 25%. În același

timp, s-a micșorat cu 66 numărul cauzelor aflate în restanță, și anume de la 86 cauze la 20 cauze în 2014.

Ca urmare a judecării dosarelor înregistrate:

- în 2 cauze penale (0,7%), procedura a fost încetată;
- în privința a 255 de persoane (93,7%), recursurile au fost declarate inadmisibile la etapa examinării admisibilității în principiu a recursurilor;
- în privința a 15 persoane (5,3%), recursurile au fost transmise spre judecare în Colegiul penal lărgit.

La etapa judecării cauzelor în Colegiul penal lărgit:

- au fost respinse recursurile în privința a 3 persoane (1%),
- au fost admise recursurile în privința a 12 persoane (4%), dintre care:
 - cu casarea sentinței contestate în privința a 8 persoane:
 - cu încetarea procesului penal în privința a 4 persoane;
 - cu modificarea calificării faptei și reducerea pedepsei în privința 1 persoane;
 - cu remiterea cauzei la rejudecare în privința la 3 persoane.
 - cu casarea încheierii contestate în privința a 4 persoane.

Judecarea recursurilor în anulare declarate împotriva încheierilor instanțelor judecătorești atestă faptul că această categorie de recursuri reprezintă 73% din numărul total judecate în perioada de referință. Recursurile au fost formulate în privința a 194 de persoane. Astfel, în urma judecării recursurilor:

- în privința a 4 persoane, încheierile au fost casate (2%);
- în privința a 190 persoane, încheierile au fost menținute (98%).

Din numărul total de 199 cauze parvenite în 2014 (cu excepția restanței din 2013) de această categorie, recursurile au fost declarate:

- de procurori în 5 dosare;
- de condamnați, avocați în interesele lor și reprezentanții lor legali în 171 de dosare;
- de părțile vătămate, avocații și reprezentanții lor legali în 23 dosare.

Indicele 1reab, 4-1reab

Pe parcursul anului 2014, pe rol au fost puse 92 de dosare pe marginea recursurilor în anulare privind reabilitarea persoanelor supuse represiunilor politice în anii 1930 - 1940 și începutul anilor 1950, inclusiv 12 cauze penale aflate în restanță din anul 2013. Din numărul total au fost examinate 75 cauze penale, în privința a 97 persoane, restanța recursurilor la sfârșitul anului 2014 constituind 17 cauze penale. Restanța este motivată prin faptul că dosarele au parvenit la sfârșitul anului 2014.

Din cele 71 de dosare judecate, recursurile au fost declarate de către procuror în 70 de cauze. Într-un singur caz fiind formulat de către condamnat.

Examinarea cererilor de revizuire (indicele 1rh)

În perioada de referință, pe rolul instanței au fost înregistrate 4 cauze, inclusiv o cauză restanță din 2013. Ca urmare judecării cauzei, a fost respinsă cererea de revizuire într-o cauză, iar în 3 cauze au fost admise cererile de revizuire, fiind dispusă remiterea cauzelor la rejudecare.

Temei de admitere a cererilor de revizuire au constituit prevederile art.464¹ CPP:

- în cauza penală nr.1rh-1/14, au fost desființate actele judecătorești supuse revizuirii, ținând cont de hotărârea CtEDO în cauza *Sochichiu vs. Republica Moldova*, prin care a fost constatată violarea art. 3 CEDO, atât sub aspect material, cât și procedural, cauza fiind remisă spre rejudecare în Judecătoria Rîșcani mun. Chișinău, în alt complet de judecători;

- în cauza penală nr.1rh-2/14, au fost desființate actele judecătorești supuse revizuirii, ținând cont de hotărârea CtEDO în cauza *Mitrofan vs. Republica Moldova*, prin care a fost constatată violarea art.3, 6 §1 și 13 din Convenție, cauza fiind remisă spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecători;

- în cauza penală nr.1rh-4/14, au fost desființate actele judecătorești supuse revizuirii, ținând cont de hotărârea CtEDO în cauza *N.A. vs. Republica Moldova*, prin care a fost constatată violarea art. 3 din Convenție, cauza fiind remisă spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecători.

Comparația datelor statistice atestă o descreștere a numărului dosarelor înregistrate față de aceeași perioadă a anului 2013 cu 6 dosare.

Examinarea cererilor de strămutare, de abținere și conflictele de competență (indicele cs, cc, ac)

Pe parcursul anului 2014, pe rolul Colegiului penal au fost înregistrate 216 de proceduri în baza cererilor de strămutare parvenite (a.2013-126 proceduri), inclusiv 2 cereri restanță din 2013. Au fost judecate 213 cereri (98,6%), iar 3 cauze constituie restanță (1,4%). Ca urmare judecării cererilor, 125 cereri au fost admise (58,6%), 84 cereri au fost respinse (39,4%), iar 4 cereri au fost scoase de pe rol (1,8%).

Au fost înregistrate 18 proceduri cu privire la conflictele de competență apărute între instanțele ierarhic inferioare (a.2013-23 proceduri). 15 cereri au fost admise (83,3%), 2 cereri au fost respinse (11,1%) și 1 cerere a fost scoasă de pe rol (5,6%). În restanță nu au rămas cereri neexamine.

În perioada raportată au fost înregistrate 102 declarații de abținere de la judecarea cauzei (a.2013-81 proceduri). 82 cereri au fost admise (80,4%), 17 cereri au fost respinse (16,6%) și 3 cereri au fost scoase de pe rolul instanței (2,9%). În restanță nu au rămas cereri neexamine.

Se constată că majoritatea declarațiilor de abținere au parvenit de la Curțile de apel Bender și Comrat. Temeiurile de declarare a acestor cereri au fost insuficiența de cadre în instanțele de apel (imposibilitatea formării completului de judecată din trei judecători pentru examinarea cererilor de apel sau de recurs declarate).

Reieșind din datele statistice prezentate, rezultă că, în anul 2014, comparativ cu anul 2013, au fost depuse cu 90 mai multe cereri de strămutare, cu 5 cereri mai puține privind conflictele de competență, iar numărul declarațiilor de abținere a crescut cu 21 cereri.

Termenul de judecare a recursurilor

În conformitate cu art.431 Cod de procedură penală, termenul întocmirii raportului nu poate fi mai mare de 3 luni pentru cauzele cu inculpați minori sau deținuți în stare de arest și nu mai mare de 6 luni pentru celelalte cazuri.

În perioada raportată, încălcări de procedură la acest capitol nu au fost înregistrate.

Potrivit art. 435 alin. (3) Cod de procedură penală, adoptarea deciziei instanței de recurs și întocmirea acesteia se efectuează în conformitate cu prevederile art. 417 și 418 Cod de procedură penală, care se aplică în mod corespunzător.

Astfel, conform art. 418 alin. (1) CPP, deliberarea și adoptarea deciziei se efectuează conform prevederilor art. 338 și 339 CPP. Potrivit art. 338 alin. (3) CPP, hotărârea motivată se pronunță în termen de până la 30 de zile. În situații excepționale, când, raportat la complexitatea cauzei, pronunțarea nu poate avea loc în termenul prevăzut, instanța poate amâna pronunțarea pentru cel mult 15 zile.

Ținând cont de prevederile legale, termenul prevăzut pentru redactarea deciziilor și transmiterea lor în secția evidență a cauzelor penale a fost respectat de către judecătorii Colegiului penal. Chestiunea privind necesitatea redactării deciziilor judecătorești în termenele stabilite de Codul de procedură penală a fost discutată la toate ședințele operative ale Colegiului penal, judecătorii fiind atenționați asupra respectării acestor prevederi imperative ale legii.

Evoluția sarcinii de lucru în Colegiul penal pentru anul 2014

Ținând cont de datele statistice reflectate în secțiunile anterioare, se constată că judecătorii Colegiului penal au judecat 2864 de dosare sau 92 % din cele 3106 aflate pe rol, restanța constituind 242 de dosare sau 8%. Sarcina medie pentru fiecare judecător al Colegiului a constituit în mediu 282 de cauze aflate în procedură, majorându-se cu 31 de cauze sau 11% față de aceeași perioadă a anului 2013

Notă: sarcina per judecător este calculată prin raportarea numărului total de cauze aflate pe rol la numărul posturilor efectiv ocupate în anul 2014 - 11 judecători.

În aceeași perioadă a anului 2013, din cele 2761 de cauze aflate pe rol, Colegiul penal a judecat 2097 de cauze (76%), restanța constituind 664 de cauze (24 %).

Luând în considerare cele menționate, în anul 2014, numărul de cauze parvenite, față de anul 2013, s-a majorat cu 345 cauze (11%), iar numărul cauzelor examinate s-a majorat cu 767 cauze (26%). Restanța s-a micșorat cu 422 de cauze (63%).

Reflectarea activității Curților de Apel prin prisma soluțiilor pronunțate de Colegiul penal (erorile și deficiențele esențiale)

Conform Planului de activitate al Curții Supreme de Justiție pentru anul 2014, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție a efectuat analiza statisticii judiciare privind judecarea cauzelor în ordine de apel, parvenite în instanța de recurs ordinar.

I. Analiza statisticii judiciare privind judecarea cauzelor de către instanța de apel pentru anul 2014 este reflectată în următorul tabel:

Curțile de apel	Cauze judecate	Nr. de persoane	hotărâri judecătore	Casate deciziile instanțelor de apel (în persoane)	
-----------------	----------------	-----------------	---------------------	--	--

				Cu casarea sentinței	Cu menț. sentinț / inst.	Cu remiterea la rejudicare	În total	% casării	Total cauze judecate %
Chișinău	1118 cauze	1409 persoane	856 c. 1041 p.	70 c. 86 p.	49 c. 60 p.	143 c. 222 p.	262 c. 368 p.	Cauze 23,4 % Pers. 26,1 %	Cauze 65,4 % Pers. 66,8 %
Bălți	344 cauze	413 persoane	249 c. 296 p.	23 c. 26 p.	17 c. 22 p.	55 c. 69 p.	95 c. 117 p.	Cauze 27,6 % Pers. 28,3 %	Cauze 20,1 % Pers. 19,6 %
Cahul	96 cauze	109 persoane	74 c. 82 p.	3 c. 3 p.	1 c. 1 p.	18 c. 23 p.	22 c. 27 p.	Cauze 22,9 % Pers. 24,8 %	Cauze 5,6 % Pers. 5,2 %
Bender	124 cauze	144 persoane	84 c. 100 p.	6 c. 6 p.	6 c. 6 p.	28 c. 32 p.	40 c. 44 p.	Cauze 32,3 % Pers. 30,6 %	Cauze 7,2 % Pers. 6,8 %
Comrat	29 cauze	33 persoane	24 c. 26 p.	1 c. 1 p.	- c. - p.	4 c. 6 p.	5 c. 7 p.	Cauze 17,3 % Pers. 21,2 %	Cauze 1,7 % Pers. 1,6 %
În total:	1711 cauze	2108 persoane	1287 c. 1545 p.	103 c. 122 p.	73 c. 89 p.	248 c. 352 p.	424 c. 563 p.	Cauze 24,8 % Pers. 26,7 %	

Comparativ cu perioada respectivă a anului 2013, se observă o scădere nesemnificativă a procentului casării deciziilor Curților de Apel - de la 26,3 % la 24,8 % pe cauze, și de la 27,5 % la 26,7 % pe persoane. Reieșind din cele relatate, se constată că există rezerve la capitolul calității îndeplinirii justiției efectuate de către instanțele ierarhic inferioare.

În aspectul categoriilor de infracțiuni săvârșite, predomină, ca și în anul precedent, infracțiunile contra patrimoniului - furtul, jaful, tâlhăria, escrocheria și infracțiuni contra vieții și sănătății persoanei - vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății.

Analiza activității Curților de apel pentru anul 2014.

Recursuri ordinare.

Curtea de Apel Chișinău.

Pentru anul 2014, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție a examinat 1118 cauze, parvenite din *Curtea de Apel Chișinău*, în privința a 1409 de persoane.

În temeiul art. 432 alin. (2) CPP, ca instanță de recurs ordinar, care examinează admisibilitatea în principiu a recursului, s-a pronunțat asupra inadmisibilității recursului înaintat pe 737 de cauze (65,9%) în privința a 862 de persoane.

În temeiul art. 435 alin. (1) pct. 1) CPP, ca instanță de recurs ordinar împotriva hotărârilor instanțelor de apel, a respins recursurile ca inadmisibile, cu menținerea hotărârii atacate, pe 119 de cauze (10,6 %) în privința a 179 de persoane.

În temeiul art. 435 alin. (2) CPP, ca instanța de recurs ordinar împotriva hotărârilor instanțelor de apel, a admis recursurile ordinare pe 262 cauze (23,4%) în privința a 368 de persoane, dintre care:

- cu menținerea hotărârii primei instanțe, când apelul a fost greșit admis - pe 49 de cauze (18,7 %) în privința a 60 de persoane;
- cu achitarea inculpatului - pe 9 cauze (3,4%), în privința a 13 persoane;
- cu încetarea procesului penal - pe 6 cauze (2,4 %), în privința a 7 persoane;
- cu pronunțarea unei noi hotărâri - pe 55 de cauze (20,9%), în privința a 66 persoane, din care:

- cu reducerea pedepsei fără a modifica calificarea (în latura pedepsei) - pe 43 de cauze (16,3 %), în privința a 52 persoane;

- cu modificarea calificării și reducerea pedepsei (reîncadrarea acțiunilor) - pe 6 cauze (2,3 %), în privința a 6 persoane;

- în latura civilă - pe 6 cauze (2,3 %), în privința a 8 persoane;

- cu remiterea cauzelor la rejudicare în instanța de apel - pe 143 de cauze (54,6%), în privința a 222 de persoane.

Conform art. 427 CPP, drept temei pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel au servit următoarele motive:

- instanța nu a fost compusă potrivit legii ori au fost încălcate prevederile art. 30, 31 și 33 CPP - 4 cauze;

- judecata a avut loc fără participarea procurorului, inculpatului, precum și a apărătorului, interpretului și traducătorului, când participarea lor era obligatorie potrivit legii - 4 cauze;

- cauza a fost judecată în primă instanță sau în apel fără citarea legală a unei părți sau care, legal citată, a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a înștiința instanța despre această imposibilitate - 2 cauze;

- instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței - 145 cauze;

- instanța a admis o cale de atac neprevăzută de lege sau apelul a fost introdus tardiv - 1 cauză;

- nu au fost întrunite elementele infracțiunii sau instanța a pronunțat o hotărâre de condamnare pentru o altă faptă decât cea pentru care condamnatul a fost pus sub învinuire, cu excepția cazurilor reîncadrării juridice a acțiunilor lui în baza unei legi mai blânde - 28 cauze;

- s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale - 51 de cauze;

- persoana condamnată a fost judecată anterior în mod definitiv pentru aceeași faptă sau există o cauză de înlăturare a răspunderii penale, sau aplicarea pedepsei a fost înlăturată de o nouă lege sau anulată de un act de amnistie, a intervenit decesul inculpatului, ori a intervenit împăcarea părților în cazul prevăzut de lege - 3 cauze;

- faptei săvârșite i s-a dat o încadrare juridică greșită - pe 24 cauze;

Curtea de Apel Bălți.

Pentru anul 2014, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție a examinat 344 recursuri ordinare (cauze), parvenite din Curtea de Apel Bălți, în privința a 413 de persoane.

În temeiul art. 432 alin. (2) CPP, ca instanța de recurs ordinar, care examinează admisibilitatea în principiu a recursului, s-a pronunțat asupra inadmisibilității recursului înaintat pe 223 de cauze (64,8 %) în privința a 260 de persoane.

În temeiul art. 435 alin. (1) pct. 1) CPP, ca instanța de recurs ordinar împotriva hotărârilor instanțelor de apel, a respins recursurile ca inadmisibile, cu menținerea hotărârii atacate pe 26 cauze (7,5 %) în privința a 36 de persoane.

În temeiul art. 435 alin. (1) pct. 2) CPP, ca instanța de recurs ordinar împotriva hotărârilor instanțelor de apel, a admis recursurile ordinare pe 95 de cauze (27,6 %) în privința a 117 de persoane, dintre care:

- cu menținerea hotărârii primei instanțe, când apelul a fost greșit admis - pe 17 cauze (17,8 %) în privința a 22 persoane;

- cu achitarea inculpatului - pe 2 cauze (2,1 %), în privința a 2 persoane,

- cu încetarea procesului penal - pe 1 cauză (1,1%), în privința la 1 persoană,

- cu pronunțarea unei noi hotărâri - pe 20 de cauze (21,1 %), în privința a 23 persoane, din care:

- cu reducerea pedepsei fără a modifica calificarea (în latura pedepsei) - pe 17 cauze (17,9 %), în privința a 20 persoane,

- cu modificarea calificării și reducerea pedepsei (reîncadr. acț.) - pe 1 cauză (1,1 %) în privința la 1 persoană,

- în latura civilă - 2 cauze (2,1 %), în privința la 2 persoane,

- cu remiterea cauzelor la rejudecare în instanța de apel - pe 55 de cauze (57,9 %) în privința a 69 de persoane.

Conform art. 427 CPP, ca temei pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel a servit:

- judecata a avut loc fără participarea procurorului, inculpatului, precum și a apărătorului, interpretului și traducătorului, când participarea lor era obligatorie potrivit legii - 1 cauză;

- cauza a fost judecată în primă instanță sau în apel fără citarea legală a unei părți sau care, legal citată, a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a înștiința instanța despre această imposibilitate - 2 cauze;

- instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței - 60 de cauze;

- instanța a admis o cale de atac neprevăzută de lege sau apelul a fost introdus tardiv - 1 cauză;

- nu au fost întrunite elementele infracțiunii sau instanța a pronunțat o hotărâre de condamnare pentru o altă faptă decât cea pentru care condamnatul a fost pus sub învinuire, cu excepția cazurilor reîncadrării juridice a acțiunilor lui în baza unei legi mai blânde - 8 cauze;

- s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale - 12 cauze;

- faptei săvârșite i s-a dat o încadrare juridică greșită - 11 cauze;

Curtea de Apel Cahul.

Pentru anul 2014, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție a examinat 96 cauze parvenite din Curtea de Apel Cahul, în privința a 109 persoane.

În temeiul art. 432 alin. (2) CPP, ca instanța de recurs ordinar, care examinează admisibilitatea în principiu a recursului, s-a pronunțat asupra inadmisibilității recursului înaintat pe 65 cauze (67,7%) în privința a 73 de persoane.

În temeiul art. 435 alin. (1) pct. 1) CPP, ca instanța de recurs ordinar împotriva hotărârilor instanțelor de apel, a respins recursurile ca inadmisibile, cu menținerea hotărârii atacate pe 9 cauze (9,4 %) în privința la 9 persoane.

În temeiul art. 435 alin. (2) pct. 2) CPP, ca instanța de recurs ordinar împotriva hotărârilor instanțelor de apel, a admis recursurile ordinare pe 22 de cauze (22,9 %) în privința a 27 de persoane, dintre care:

- cu menținerea hotărârii primei instanțe, când apelul a fost greșit admis - pe 1 cauză (4,5 %) în privința la 1 persoană,

- cu încetarea procesului penal - 1 cauză (4,5 %), în privința la 1 persoană,

- cu pronunțarea unei noi hotărâri - pe 2 cauze (9,1 %), în privința la 2 persoane, din care:

- cu reducerea pedepsei fără a modifica calificarea (în latura pedepsei) - pe 2 cauze (9,1 %), în privința la 2 persoane,

- cu remiterea cauzelor la rejudecare în instanța de apel - pe 18 cauze (81,9 %), în privința a 23 persoane.

Conform art. 427 CPP ca temei pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel a servit:

- instanța nu a fost compusă potrivit legii, ori au fost încălcate prevederile art. 30, 31 și 33 CPP - 1 cauză;

- instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței - 13 cauze;

- s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale - 5 cauze;

- faptei săvârșite i s-a dat o încadrare juridică greșită - 3 cauză;

Curtea de Apel Comrat.

În anul 2014, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție a examinat 29 cauze parvenite din Curtea de Apel Comrat, în privința a 33 de persoane.

În temeiul art. 432 alin. (2) CPP, ca instanța de recurs ordinar, care examinează admisibilitatea în principiu a recursului, s-a pronunțat asupra inadmisibilității recursului înaintat pe 22 cauze (75,9 %), în privința a 24 persoane.

În temeiul art. 435 alin. (1) pct. 1) CPP, ca instanța de recurs ordinar împotriva hotărârilor instanțelor de apel, a respins recursurile ca inadmisibile, cu menținerea hotărârii atacate pe 2 cauze (6,9 %), în privința la 2 persoane.

În temeiul art. 435 alin. (2) CPP, ca instanța de recurs ordinar împotriva hotărârilor instanțelor de apel, a admis recursurile ordinare pe 5 cauze (17,2 %), în privința a 7 persoane, dintre care:

- cu remiterea cauzelor la rejudecare în instanța de apel pe 4 cauze (80 %), în privința la 6 persoane,

- cu încetarea procesului penal - pe 1 cauză (20 %), în privința a 1 persoane,

Conform art. 427 CPP, ca temei pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel a servit:

- instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței - 3 cauze;

- faptei săvârșite i s-a dat o încadrare juridică greșită - 2 cauze;

Curtea de Apel Bender.

Pentru anul 2014, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție a examinat 124 cauze, parvenite din Curtea de Apel Bender, în privința a 144 de persoane.

În temeiul art. 432 alin. (2) CPP, ca instanța de recurs ordinar, care examinează admisibilitatea în principiu a recursului, s-a pronunțat asupra inadmisibilității recursului înaintat pe 75 de cauze (60,5 %), în privința a 87 de persoane.

În temeiul art. 435 alin. (1) pct. 1) CPP, ca instanța de recurs ordinar împotriva hotărârilor instanțelor de apel, a respins recursurile ca inadmisibile, cu menținerea hotărârii atacate pe 9 cauze (7,2 %), în privința a 13 persoane.

În temeiul art. 435 alin. (2) CPP, ca instanța de recurs ordinar împotriva hotărârilor instanțelor de apel, a admis recursurile ordinare în 40 de cauze (32,2 %), în privința la 44 de persoane, dintre care:

- cu menținerea hotărârii primei instanțe, când apelul a fost greșit admis - pe 6 cauze (15 %), în privința a 6 persoane,

- cu încetarea procesului penal - pe 1 cauză (2,5 %), în privința la 1 persoane,

- cu pronunțarea unei noi hotărâri - pe 5 cauze (12,5 %), în privința la 5 persoane, din care:

- cu reducerea pedepsei fără a modifica calificarea (în latura pedepsei) - pe 5 cauze (12,5%), în privința la 5 persoane,

- cu remiterea cauzelor la rejudecare în instanța de apel - pe 28 de cauze (70%), în privința la 32 de persoane.

Conform art. 427 CPP, ca temei pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel a servit:

- judecata a avut loc fără participarea procurorului, inculpatului, precum și a apărătorului, interpretului și traducătorului, când participarea lor era obligatorie potrivit legii – 1 cauză;

- instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței - 20 cauze;

– nu au fost întrunite elementele infracțiunii sau instanța a pronunțat o hotărâre de condamnare pentru o altă faptă decât cea pentru care condamnatul a fost pus sub învinuire, cu excepția cazurilor reîncadrării juridice a acțiunilor lui în baza unei legi mai blânde – 3 cauze;

– s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale – 9 cauze;

– persoana condamnată a fost judecată anterior în mod definitiv pentru aceeași faptă sau există o cauză de înlăturare a răspunderii penale, sau aplicarea pedepsei a fost înlăturată de o nouă lege sau anulată de un act de amnistie, a intervenit decesul inculpatului, ori a intervenit împăcarea părților în cazul prevăzut de lege - 1 cauză;

– faptei săvârșite i s-a dat o încadrare juridică greșită - pe 6 cauze.

Recursuri în anulare.

Curtea de Apel Chișinău.

Pentru anul 2014, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție a examinat 32 cauze, parvenite din Curtea de Apel Chișinău, în privința a 34 de persoane.

Au fost menținute (declarat inadmisibile și respinse în Colegiul lărgit) 31 de hotărâri în privința a 33 persoane.

A fost admis recurs în anulare pe 1 cauză în privința la 1 persoană, cu pronunțarea unei noi hotărâri, cu încetarea procesului penal.

Curtea de Apel Bălți.

Pentru anul 2014, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție a examinat 22 cauze, parvenite din Curtea de Apel Bălți, în privința a 22 de persoane.

Au fost menținute (declarat inadmisibile și respinse în Colegiul lărgit) 18 hotărâri în privința la 18 persoane.

Au fost admise recursurile în anulare - pe 4 cauze în privința la 4 persoane, dintre care:

– cu remiterea cauzei la rejudecare - pe 1 cauză, în privința la 1 persoană,

– cu pronunțarea unei noi hotărâri - pe 3 cauze, în privința la 3 persoane, din

care:

➤ în latura pedepsei - pe 2 cauze, în privința la 2 persoane,

➤ în latura civilă-pe 1 cauză, în privința la 1 persoană.

Curtea de Apel Cahul.

Pentru anul 2014, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție a examinat 7 cauze, parvenite din Curtea de Apel Cahul, în privința a 7 persoane, dintre care 6 cauze în privința la 6 persoane fiind menținute (declarat inadmisibile și respinse în Colegiul lărgit).

A fost admis recursul în anulare - pe 1 cauză în privința la 1 persoană, fiind remisă la rejudecare.

Curtea de Apel Comrat.

Pentru anul 2014, în adresa Curții Supreme de Justiție a parvenit spre examinare 1 cauză de la Curtea de Apel Comrat, în privința la 1 persoană, hotărârea atacată fiind menținută (declarat inadmisibil în procedura de admisibilitate).

Curtea de Apel Bender.

Pentru anul 2014, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție a examinat 3 cauze, parvenite din Curtea de Apel Bender în privința a 3 persoane, dintre care în 2 cauze în privința la 2 persoane au fost menținute hotărârile atacate (declarate inadmisibile în procedura de admisibilitate).

A fost admis recurs în anulare pe 1 cauză în privința la 1 persoană, cu pronunțarea unei noi hotărâri, cu încetarea procesului penal.

În concluzie, se poate constata că calitatea actului justiției efectuat de către Curțile de Apel, comparativ cu anul 2013, s-a îmbunătățit. Totuși, sunt frecvente situațiile în care Curțile de Apel nu au respectat exigențele legii procesual-penale în cazul când dosarul este remis de către Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție la rejudecare.

COLEGIUL CIVIL, COMERCIAL ȘI DE CONTENCIOS ADMINISTRATIV

Recurs Secțiunea I. Recurs împotriva încheierilor judecătorești

În conformitate cu art.424 alin.(2) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție examinează recursurile declarate împotriva încheierilor emise de către curțile de apel.

În anul 2014, de către Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ, în Secțiunea I, au fost examinate în total 2323 de cauze sau 95,3% din cele 2438 proceduri înregistrate, restanța constituind 115 de cauze. Reieșind din cele reflectate și comparând datele statistice, se atestă o creștere a numărului dosarelor înregistrate în ordine de recurs secțiunea I față de aceeași perioadă a anului 2013, cu 429 dosare sau 17,6%, numărul celor judecate cu 1390 dosare sau 60%, iar restanța s-a diminuat cu 101 dosare sau 46%.

a) cauze civile (indicele 2r).

În perioada de referință au fost înregistrate 1202 de dosare, inclusiv restanța din 2013 de 118 de cauze, dintre care au fost examinate 1141 de cauze (94,9%), restanța constituind 61 de cauze (5,1%).

Din numărul cauzelor examinate:

- a fost încetată procedura în 2 cauze sau 0,2%;
- au fost respinse 940 recursuri sau 82,4%;
- au fost admise 199 recursuri sau 17,4%.

În urma admiterii recursurilor:

- în 3 cauze încheierile contestate au fost modificate;
- în 19 cauze problema a fost soluționată în fond;
- în 177 cauze au fost remise spre rejudecare.

b) cauze comerciale (indicele 2rc)

În perioada de referință au fost înregistrate 790 de dosare din această categorie, inclusiv restanța din 2013 de 81 de cauze, dintre care au fost examinate 744 de cauze (94,1%), restanța constituind 46 de cauze (5,9%).

Din numărul cauzelor examinate:

- au fost încetată procedura în recurs în 4 cauze sau 0,5%;
- au fost respinse 572 recursuri sau 76,8%;
- au fost admise 168 recursuri sau 22,6%

În urma admiterii recursurilor:

- în 8 cauze încheierile contestate au fost modificate;
- în 34 de cauze problema a fost soluționată în fond;
- 126 cauze au fost remise spre rejudecare.

c) cauze în ordinea contenciosului administrativ (indicele 3r)

În perioada de referință au fost înregistrate 446 de dosare, inclusiv restanța din 2013 de 17 de cauze, dintre care au fost examinate 438 de cauze (98,2%), restanța constituind 8 de cauze (1,8%).

Din numărul cauzelor examinate:

- a fost încetată procedura în 1 cauză sau 0,2%;
- au fost respinse 382 recursuri sau 87,2%;
- au fost admise 55 recursuri sau 12,6%.

În urma admiterii recursurilor:

- în 1 cauză încheierile contestate au fost modificate;
- în 6 cauze problema a fost soluționată în fond;
- în 48 cauze au fost remise spre rejudecare.

Pe parcursul organizării și desfășurării alegerilor parlamentare din 30 noiembrie 2014, Curtea Supremă de Justiție a judecat în total 131 cauze în ordine de recurs secțiunea I împotriva încheierilor adoptate pe marginea contestațiilor concurenților electorali și a altor persoane privind legalitatea acțiunilor/inacțiunilor și hotărârilor Comisiei Electorale Centrale. Astfel, rata acestei categorii de dosare constituie 5 % din numărul total de dosare judecate în ordine de recurs secțiunea I.

Ca urmare a examinării cererilor de recurs, au fost respinse recursuri în 129 cauze sau 98,5%, admise în 2 cauze sau 1,5% din numărul total de dosare judecate.

La acest compartiment, urmează de remarcat respectarea termenului de judecare a dosarelor de 3 zile de la primirea dosarului. Totodată, se constată că în toate cazurile procesul judiciar a fost inițiat nu la cererea concurenților electorali, dar exclusiv la cererea dlui Arseni Vladimir.

Recurs Secțiunea II. Examinarea recursurilor împotriva actelor de dispoziție ale curților de apel (indicele 2ra, 2rac, 2ri, 3ra)

În conformitate cu art.429 alin.(1) CPC, pot fi atacate cu recurs deciziile pronunțate de curțile de apel în calitatea lor de instanțe de apel, cât și hotărârile pronunțate de curțile de apel în procedura de insolvabilitate.

În perioada de referință, în total s-au aflat pe rol 6480 de cauze în Secțiunea II-a, din care au fost examinate 5967 de cauze (92%), restanța constituind 513 cauze (8%).

Comparația datelor statistice atestă o descreștere a numărului dosarelor înregistrate în ordine de recurs secțiunea II față de aceeași perioadă a anului 2013, cu 564 dosare (8%) din numărul dosarelor de aceeași categorie aflate pe rol, respectiv și a numărului dosarelor judecate cu 229 cauze (3%). În același timp, s-a redus numărul dosarelor aflate în restanță cu 335 unități.

a) examinarea cauzelor civile (indicele 2ra)

În total, pe rolul instanței, în perioada de referință, au fost înregistrate 3822 de dosare, inclusiv restanța din 2013 de 580 de cauze. Au fost examinate 3535 de cauze (92,5%). Restanța a constituit 287 de cauze (7,5%).

În urma judecării cauzelor, s-a decis:

- declararea inadmisibilității în 2197 cauze (62,2%);
- încetarea procedurii în recurs în 7 cauze (0,2%)
- transmiterea spre examinare în Colegiul lărgit în 1331 cauze (37,6%).

După judecarea recursurilor în Colegiul lărgit:

- au fost respinse 403 recursuri (11,42%);
- au fost admise 928 recursuri (26,30%).

În rezultatul admiterii recursurilor s-a decis:

- modificarea actelor judecătorești contestate în 66 de cauze:
 - cu modificată deciziei instanței de apel în 40 cauze;
 - cu modificarea atât a deciziei instanței de apel, cât și a hotărârea instanței de fond în 26 cauze.

- casarea deciziei CA cu menținerea hotărârii primei instanțe în 179 de cauze;
- casarea actelor judecătorești contestate cu remiterea cauzei la rejudecare în 368 de cauze:

- cu remiterea în instanța de apel a 353 cauze;
- cu remiterea în instanță de fond a 15 cauze;

- casarea atât a deciziei instanței de apel, cât și a hotărârii primei instanțe în 315 cauze, inclusiv:

- în 308 cauze (93,33%) – cu pronunțarea unei noi hotărâri;
- în 4 cauze (1,21%) – a fost încetat procesul judiciar;
- în 3 cauze (0,91%) – cererea a fost scoasă de pe rol.

Comparând datele statistice ale anului 2014, care atestă 3535 de cauze examinate în raport cu cele ale anului precedent (în 2013 examinate 3836 de cauze), se observă o scădere ușoară a numărului de cauze examinate în perioada anului 2014, diferența fiind de 301 de cauze. În același timp, se observă majorarea ratei dosarelor judecate și diminuarea numărului dosarelor aflate în restanță, micșorându-se în acest mod termenul de judecare a dosarelor. Astfel, din cele 4416 dosare aflate pe rol în 2013, au fost judecate 3836 dosare (86,8%), restanța constituind 580 dosare (13,1%), iar în anul 2014 din cele 3822 aflate în procedură au fost judecate 3535 (92,5%), restanța constituind 287 de dosare (7,5%).

b) examinarea cauzelor în materie comercială (indicele 2rac)

În perioada raportată, pe rolul instanței au fost înregistrate 668 de dosare, inclusiv 82 dosare restanță din anul 2013. Au fost examinate 611 dosare, iar restanța la sfârșitul perioadei de referință a constituit 57 cauze.

În urma judecării cauzelor:

- a fost încetată procedura în ordine de recurs în 3 cauze (0,5%)
- au fost declarate inadmisibile recursuri în 347 de dosare (56,8%);
- au fost transmise spre judecare în Colegiul lărgit 261 dosare (42,7%)

După judecarea cauzelor în Colegiul lărgit:

- au fost respinse 102 recursuri (16,78%);
- au fost admise 159 de recursuri (26,15%) .

În rezultatul admiterii recursurilor s-a decis:

- modificarea actelor judecătorești contestate în 10 cauze:
 - cu modificarea deciziei instanței de apel în 4 cazuri,
 - cu modificarea atât a deciziei instanței de apel, cât și a hotărârii instanței de fond în 6 cazuri.
- casarea deciziei CA cu menținerea hotărârii primei instanțe în 34 de cauze;
- casarea actelor judecătorești contestate cu remiterea cauzei la rejudecare în 67 de cauze:
 - cu remiterea a 64 cauze în instanța de apel
 - cu remiterea a 3 cauze în instanță de fond.
- casarea atât a deciziei instanței de apel, cât și a hotărârii primei instanțe în 48 de cauze, inclusiv:
 - în 46 cauze – cu pronunțarea unei noi hotărâri;
 - în 2 cauze – cu încetarea procesului judiciar.

Comparând datelor statistice ale anului 2014, în raport cu cele ale anului precedent, se atestă o scădere neesențială, cu 22 dosare a numărului de cauze înregistrate (668 de cauze), față de anul 2013 (690 cauze). În același timp, se atestă majorarea ratei dosarelor judecate și diminuarea numărului dosarelor aflate în restanță. Astfel, din cele 690 dosare aflate pe rol în 2013 au fost judecate 608 dosare (88,1%), restanța constituind 82 dosare (11,9%). În anul 2014, din 668 cauze aflate în procedură au fost judecate 611 (91,5%), restanța constituind 57 de dosare (8,5%).

c) examinarea recursurilor împotriva hotărârilor instanței de insolabilitate (indicele 2ri)

În perioada raportată, pe rolul instanței au fost înregistrate 219 de dosare, inclusiv 19 dosare restanță din anul 2013. Au fost examinate 200 cauze, restanța la sfârșitul perioadei de referință constituind 19 cauze.

Din numărul dosarelor judecate, 114 recursuri au fost respinse (57%), 2 recursuri au fost retrase cu încetarea procedurii în recurs (1%), iar 84 de recursuri au fost admise (42%), cu pronunțarea următoarelor soluții:

- în 14 cauze au fost pronunțate hotărâri noi;
- 65 cauze au fost remise spre rejudecare;
- în 4 cauze a fost încetat procesul judiciar.

Comparând datele statistice ale anului 2014, în raport cu cele ale anului precedent, se observă o creștere cu 130 cauze înregistrate față de anul 2013 (89 cauze) și, respectiv, majorarea numărului de dosare judecate cu 130 de dosare.

d) Examinarea cauzelor în ordinea contenciosului administrativ (indicele 3ra)

În perioada raportată, pe rolul instanței au fost înregistrate 1771 de cauze, inclusiv 167 cauze restanță din anul 2013. Au fost examinate 1621 cauze (91,5%), restanța la sfârșitul perioadei de referință constituind 150 cauze (8,5%).

În urma judecării cauzelor:

- au fost declarate inadmisibile recursuri în 1046 de cauze (64,5%);
- transmise spre judecare în Colegiul lărgit 575 cauze (35,5%).

După judecarea cauzelor în Colegiul lărgit :

- au fost respinse recursurile în 223 cauze;
- au fost admise recursurile în 352 de cauze.

În rezultatul admiterii recursurilor s-a decis:

- modificarea actelor decizia instanței de apel în 11 cauze;
- casarea deciziei CA cu menținerea hotărârii primei instanțe în 86 de cauze;
- casarea actelor judecătorești contestate cu remiterea cauzei la rejudecare în 82

de cauze:

- 74 cauze remise în instanța de apel
- 8 cauze remise în instanță de fond.

- casarea atât a deciziei instanței de apel, cât și a hotărârii primei instanțe în 170 de cauze, inclusiv:

- în 164 cauze – cu pronunțarea unei noi hotărâri;
- în 2 cauze – scoasă cererea de pe rol;
- în 4 cauze – a fost încetat procesul judiciar.

Pe parcursul organizării și desfășurării alegerilor parlamentare din 30 noiembrie 2014, Curtea Supremă de Justiție a judecat în total 53 cauze în ordine de recurs secțiunea II împotriva hotărârilor adoptate de CA pe marginea contestațiilor concurenților electorali și a altor persoane privind legalitatea acțiunilor/inacțiunilor și hotărârilor Comisiei Electorale Centrale. Astfel, rata acestei categorii de dosare constituie 0,9 % din numărul total al dosarelor judecate în ordine de recurs secțiunea II, sau 3% din numărul dosarelor judecate în ordinea contenciosului administrativ (indicele 3ra).

Ca urmare a examinării cererilor de recurs, au fost respinse recursuri în 49 cauze sau 92%, admise în 4 cauze sau 8% din numărul total al dosarelor judecate.

La acest compartiment urmează de remarcat respectarea termenului de judecare a dosarelor de 3 zile de la primirea dosarului.

Totodată, se constată că, în 14 cazuri, procesul judiciar a fost inițiat la cererea concurenților electorali și, respectiv, în 39 cazuri, la cererea dlui Arseni Vladimir.

Ca și în cazul examinării cauzelor cu indicele 2ra, și în ordinea contenciosului administrativ, se observă o scădere ușoară a numărului de cauze examinate în perioada

anului 2014, diferența fiind de 61 de cauze, care se datorează diminuării cu 78 de dosare sau 4 % din numărul total al dosarelor înregistrate în 2014 (1771 de cauze) față de anul 2013 (1849 cauze). În același timp, se observă majorarea ratei dosarelor judecate și diminuarea numărului dosarelor aflate în restanță. Astfel, din cele 1849 dosare aflate pe rol în 2013 au fost judecate 1681 dosare (90,9%), restanța constituind 167 dosare (9,9%), iar în anul 2014 din cele 1771 aflate în procedură au fost judecate 1621 (91,5%), restanța constituind 150 de dosare (8,5%).

Temeiurile de casare a hotărârilor

Temeiurile de casare a hotărârilor și a deciziilor instanțelor ierarhic inferioare persistă aceleași ca și în anii precedenți.

La casarea actelor judecătorești de dispoziție ca urmare a încălcărilor procedurale, Colegiul a reținut următoarele temeuri:

- cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei (art. 432 alin. (3) lit. a) CPC);

- cauza a fost judecată în absența unui participant la proces, căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată, (art. 432 alin. (3) lit. b) CPC);

Cu referire la aplicarea de către instanțele de judecată a normelor de drept material, în cele mai dese cazuri, actele de dispoziție ale instanțelor de judecată se casează din motivul că instanțele au interpretat sau au aplicat eronat normele de drept material, nu au fost constatate și elucidate pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei în fond, iar concluziile instanțelor de judecată ierarhic inferioare sunt în contradicție cu circumstanțele cauzei.

Controlul de către instanța de recurs a aplicării corecte a normelor de drept material impune în mod obligatoriu și verificarea corectitudinii de stabilire a obiectului probațiunii. Stabilirea incompletă de către instanța de fond și de apel a circumstanțelor pricinii are ca efect aplicarea eronată a normelor de drept material și, prin urmare, duce la casarea actelor judecătorești de dispoziție ale instanțelor de judecată ierarhic inferioare.

Examinarea cererilor de revizuire (indicele 2rh, 2rhe, 3rh)

În perioada analizată, au fost înregistrate în total 755 de cauze în ordine de revizuire, dintre care 676 cauze parvenite în 2014. Restanța din 2013 a constituit 79 cauze.

Din numărul total de cereri de revizuire, au fost examinate 709 (94%), dintre care 679 (95,7%) au fost respinse ca fiind inadmisibile. Au fost admise 25 cereri (3,5%), iar 5 cereri (0,7%) au fost retrase.

Restanța la finele perioadei raportate constituie 46 de cauze (6%). Astfel, restanța rămasă la sfârșitul anului 2014 este cu 33 de cauze mai mică decât la finele anului 2013 (79 cereri), deși, în anul 2014, numărul cauzelor aflate pe rol s-a majorat cu 85 cauze (11%), iar numărul cauzelor examinate s-a majorat cu 118 cauze în comparație cu anul 2013.

În perioada de referință, numărul cererilor de revizuire admise a crescut în raport cu anul precedent, cu 2 cereri.

Numărul redus al cererilor de revizuire admise se justifică prin respectarea prevederilor Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților

fundamentale, în special prin respectarea principiului *res judicata*, adică principiul caracterului irevocabil al hotărârilor judecătorești.

Temeiuri de admitere a cererilor de revizuire au constituit următoarele situații, prevăzute de art. 449 CPC:

a) s-a constatat, prin sentință penală irevocabilă, comiterea unei infracțiuni în legătură cu pricina care se judecă - 3 dosare;

b) au devenit cunoscute unele circumstanțe sau fapte esențiale ale cauzei care nu au fost și nu au putut fi cunoscute revizuentului, dacă acesta dovedește că a întreprins toate măsurile pentru a afla circumstanțele și faptele esențiale în timpul judecării anterioare a cauzei - 15 dosare;

c) instanța a emis o hotărâre cu privire la drepturile persoanelor care nu au fost implicate în proces - 3 dosare;

e) s-a anulat ori s-a modificat hotărârea, sentința sau decizia instanței judecătorești care au servit drept temei pentru emiterea hotărârii sau deciziei a căror revizuire se cere - 1 dosar;

g) Curtea Europeană a Drepturilor Omului sau Guvernul Republicii Moldova a inițiat o procedură de reglementare pe cale amiabilă într-o cauză pendinte împotriva Republicii Moldova - 3 dosare.

Examinarea cererilor de strămutare, de abținere și referitoare la conflictele de competență (indicele 2cc)

Pe parcursul anului 2014, au fost înregistrate 346 de cauze parvenite în baza cererilor de strămutare, cererilor de abținere și conflictului de competență dintre alte instanțe, precum și restanța de 3 cauze din anul 2013. Astfel, în total, pe rolul instanței s-au aflat 349 cauze de această categorie. Judecate au fost 343 cauze (98%). Restanța, la finele perioadei de raport, constituie 6 cauze (2%).

Din numărul cauzelor examinate, în 238 cauze, cererile au fost admise (69,4%), în 101 cauze, cererile au fost respinse (29,5%), iar în 4 cauze a fost încetată procedura (1,1%).

De cele mai dese ori, drept temei ale acestor cereri a servit imposibilitatea formării completelor de judecată pentru examinarea cererilor de apel sau de recurs din motivul insuficienței de cadre în aceste instanțe.

În mai puține cazuri, drept temei ale cererilor respective a constituit relațiile de rudenie sau prietenie între participanții la proces și judecătorii acestor instanțe.

Conform datelor statistice, în comparație cu anul 2013, numărul de cauze din această categorie a crescut cu 99 cauze (28%).

Examinarea cererilor de emitere a unei decizii suplimentare (indicele ds)

În perioada de referință, pe rolul instanței au fost înregistrate și examinate în total 166 de dosare de această categorie, fiind înregistrată o creștere cu 88 de cauze față de perioada anului 2013.

În urma judecării, cererile au fost respinse în 84 de cauze, iar în 82 cauze au fost admise cu emiterea unei decizii suplimentare de explicare a hotărârii sau corectarea greșelii.

Examinarea contestațiilor împotriva hotărârilor Consiliului Superior al Magistraturii (indicele 3)

În conformitate cu prevederile articolului 25 din Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii pot fi contestate la Curtea Supremă de Justiție, de orice persoană interesată, în termen de 15 zile de la data comunicării, doar în partea ce se referă la procedura de emitere/adoptare.

Contestațiile se examinează de un complet format din 9 judecători.

În perioada de referință, pe rolul instanței au fost înregistrate 28 de contestații, din care au fost judecate 17 (61%), restanța constituind 3 contestații (11%)

Dintre cele judecate:

- a fost admisă contestația în 1 cauză;
- au fost restituite contestațiile în 2 cauze;
- au fost respinse contestațiile în 14 cauze.

Notă: 8 contestații au fost conexe într-o singură procedura.

Termenul de judecare a recursurilor

Ținând cont de rezultatele analizei statisticii, se poate concluziona că majoritatea pricinilor repartizate completelor de judecată au fost soluționate în termeni rezonabili. Astfel, termenul de judecare a dosarelor în secțiunea I, în ordine de revizuire nu depășește 3 luni de zile din momentul înregistrării procedurii; termenul de judecare a dosarelor în secțiunea II nu depășește 6 luni, termenul mediu de examinare a cauzelor în Colegiu lărgit fiind de 2-3 luni.

Îmbunătățirea situației la acest capitol se poate oglindi și reieșind din numărul cauzelor restante la finele perioadei de referință (683 de cauze) în raport cu cele ale anului 2013 (1148 de cauze).

Evoluția sarcinii de lucru în Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ

Este de menționat că se păstrează o tendință de creștere constantă a numărului dosarelor atât puse pe rol, cât și a celor judecate. La fel, s-a diminuat numărul dosarelor aflate în restanță. Astfel, în anul 2014, pe rolul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ au fost înregistrate 10216 de dosare (toate categoriile), dintre care au fost judecate 9533 dosare sau 93,3%. Numărul dosarelor aflate în restanță (nejudecate) constituie 683 de dosare sau 6,7 %. În aceeași perioadă a anului 2013 din cele 10085 dosare aflate pe rol, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ a judecat 8937 de dosare sau 89,4%, restanța constituind 1148 de dosare sau 10,6%.

Luând în considerare cele menționate, în anul 2014 numărul de dosare aflate pe rol față de anul 2013 s-a majorat cu 131 cauze sau 1,3%. Numărul dosarelor examinate s-a majorat cu 596 sau 6%. Restanța s-a micșorat cu 465 de dosare sau 40%.

În lumina celor menționate, sarcina medie pentru fiecare judecător al Colegiului a constituit 510 de cauze, majorându-se cu 6 cauze sau 1,2% față de aceeași perioadă a anului 2013.

Notă: sarcina per judecător este calculată prin raportarea numărului total de cauze aflate pe rol la numărul posturilor efectiv ocupate în anul 2014 - 20 de judecători.

Reflectarea activității curților de apel prin prisma soluțiilor pronunțate de Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ

Situația pe circumscripțiile curților de apel este reflectată în următoarele date statistice:

**Contencios administrativ
2014/2013, Secțiunea II**

Curtea de apel	Total examinate	Hotărâri menținute	Hotărâri modificate	Hotărâri casate	Hotărâri noi	Remitere la rejudecare	Scoaterea cererii de pe rol, încetate
Chișinău	1325/1416	194/789	10/11	291/465	141/257	63/178	4/2
Bălți	186/146	15/59	0/0	39/36	18/21	12/10	1/1
Bender	41/46	4/24	1/2	12/11	3/7	4/2	1/0
Comrat	23/29	3/18	0/0	6/5	3/2	3/2	0/1
Cahul	46/36	7/19	0/0	4/7	2/3	0/3	0/0
În total	1621/1673	223/909	11/13	352/524	167/290	82/195	6/4

**Cauze civile
2014/2013, Secțiunea II**

CA	Decizii examinate	Decizii anulate	i n c l u s i v			
			Hotărâre nouă	Rejudecare	Menținută hotărârea primei instanțe	Încetate, scoase de pe rol
Chișinău	2560/2908	683/835	229/258	272/333	127/170	3/7
Bălți	622/587	155/151	56/43	56/82	31/19	2/0
Bender	119/124	29/42	7/12	14/16	5/9	1/0
Comrat	68/77	22/19	5/6	6/10	8/1	1/0
Cahul	159/116	39/31	11/6	20/15	8/8	0/0
În total	3528/3812	928/1078	308/325	368/456	179/207	7/7

**Cauze civile
2014/2013, Secțiunea I**

CA	Total	Hotărâri menținute	Hotărâri modificate	Hotărâri casate	Hotărâre nouă	Rejudecare	Scoatere a cererii de pe rol, încetate
Chișinău	792/676	657/479	0/0	135/197	14/15	119/177	
Bălți	258/221	211/161	0/0	47/60	3/9	43/50	-/-
Bender	34/20	26/11	0/0	8/9	0/1	8/8	-/-
Comrat	27/10	21/9	0/0	6/1	2/1	4/0	-/-
Cahul	28/18	25/11	0/0	3/7	0/1	3/6	-/-
În total	1139/945	940/671	0/0	199/274	19/27	177/243	/

Urmărind dinamica cifrelor arătate, se remarcă descreșterea, în perioada de referință, a numărului de hotărâri casate, precum și a numărului de cauze remise spre rejudecare.

Secretariatul Curții Supreme de Justiție

Grefa Secretariatului Direcția monitorizare și relații cu publicul

În perioada 01.01.2014 - 31.12.2014 au parvenit 1900 petiții, cereri și adresări.

Analizând conținutul petițiilor adresate Curții Supreme de Justiție, se constată că, în marea majoritate a cazurilor, persoanele exprimă dezacordul cu conținutul actului de justiție și soluțiile adoptate de către instanțele judecătorești.

Un alt motiv invocat în petiții este organizarea insuficientă a desfășurării justiției, tergiversarea judecării cauzelor civile, a cauzelor penale și administrative, încălcarea termenelor de redactare a hotărârilor judecătorești.

Un număr mare de petiții depuse pe parcursul anului 2014 se referă la activitatea judecătorilor din instanțele de judecată din Republica Moldova, care au fost remise Inspecției judiciare de pe lângă Consiliul Superior al Magistraturii pentru examinare potrivit competenței.

Petițiile depuse privind dezacordul cu deciziile Curții Supreme de Justiție se referă atât la aplicarea neuniformă a legii, cât și la dezacordul în principiu cu actul judecătoresc.

Petițiile au fost examinate cu respectarea termenului stabilit de legislația în vigoare.

Direcția Drepturile omului și cooperare externă

Activitatea Direcției a fost divizată în trei compartimente:

- drepturile omului;
- colaborarea internațională a CSJ;
- asigurarea ceremonialului în cadrul activităților extrajudiciare a CSJ.

Sistematizarea jurisprudenței CtEDO.

Activitatea de bază a Direcției, la compartimentul „drepturile omului”, s-a axat pe sistematizarea jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului prin rezumarea hotărârilor Curții pronunțate versus Republica Moldova și a altor state, considerate relevante pentru practica națională. Astfel, pe parcursul anului, au fost întocmite, în total, 54 rezumate, 24 rezumate asupra hotărârilor pronunțate contra Moldovei și 30 rezumate asupra hotărârilor pronunțate versus altor state, și sistematizate conform articolelor Convenției (anexa). Toate rezumatele au fost plasate pe pagina web. a CSJ (<http://despre.csj.md/index.php/jurisprudenta-cedo1/rezumate-hotararilor-relevante-ale-cedo>) și diseminate judecătorilor Curții și instanțelor judecătorești din țară.

Colaborarea cu Agentul Guvernamental.

O altă direcție de activitate a fost colaborarea cu Agentul Guvernamental. Colaborarea este divizată pe două segmente, unul ține de prezentarea opiniei Curții Supreme de Justiție asupra cauzelor contra Republicii Moldova aflate pe rol la Curtea Europeană a Drepturilor Omului și comunicate Guvernului, iar celălalt se referă la întreprinderea măsurilor cu caracter general și individual în cadrul executării hotărârilor definitive pronunțate de către Înalta Curte versus Republica Moldova. În perioada raportată, în adresa CSJ au parvenit 81 demersuri de la Agentul Guvernamental, la 78 dintre ele au fost oferite răspunsurile relevante.

Colaborare externă.

În anul 2014 a fost realizat un proiect între CSJ și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, care a inclus vizita de studiu a unui grup de angajați ai Curții Supreme de Justiție la Înalta Curte de la Strasbourg și vizita reprezentanților Curții Europene la CSJ. În rezultatul implementării proiectului, un grup de persoane compus din 8 (opt) membri: 5 magistrați, doi asistenți judiciari și un reprezentant al Direcției au efectuat, în perioada 16-21 iunie 2014, o vizită de studiu la Curtea Europeană, unde au avut loc întrevederi cu reprezentanții Curții, discutând subiecte ce țin de activitatea Curții Europene, probleme sesizate din adresările cetățenilor Republicii Moldova la CEDO și au asistat la ședința Marii Camere. În perioada 17-20 septembrie, Curtea Supremă de Justiție a fost gazda delegației Curții Europene a Drepturilor Omului, în frunte cu Josep Casadevall, vicepreședintele Înaltei Curți de la Strasbourg, în cadrul căreia au avut loc întâlniri cu judecătorii CSJ și întrevederi cu Președintele Republicii Moldova, Președintele Parlamentului Republicii Moldova, Ministrul Justiției și membrii Consiliului Superior al Magistraturii.

Este în derulare Proiectul ATRECO al UE, finanțat de Comisia Europeană, care presupune realizarea unei strategii de comunicare și relații publice, destinat instituțiilor de drept din Republica Moldova, precum și Consiliului Superior al Magistraturii. Proiectul are o durată de 2 ani, în care instituțiile, cu implicarea persoanei responsabile de comunicare cu mass-media și publicul, acordă un suport didactic și de consultanță în vederea îmbunătățirii și eficientizării comunicării cu mass-media. Misiunea de bază a acestui proiect este asigurarea transparenței instituționale în conformitate cu prevederile legislației naționale, precum și dezvoltarea încrederii societății în instituțiile de drept.

În perioada raportată au fost organizate întrevederi cu Pirkka Tapiola, șeful delegației Uniunii Europene în Republica Moldova, Reprezentanții USAID, OSCE, ABA ROLY, ROLISP, Fundației germane pentru cooperare juridică (IRZ), membrii Consiliului Suprem al Magistraturii din Republica Polonă și din România.

De asemenea, au fost organizate 18 vizite ale magistraților CSJ la diferite foruri internaționale în Portugalia, Norvegia, Statele Unite ale Americii, Cipru, Franța, Georgia, Armenia, Uzbekistan, Azerbaidjan, România, Turcia și Ucraina.

Concomitent, colaboratorii Direcției asigură regulile de protocol în relațiile de colaborare cu instituții și organizații internaționale, instituții similare din alte state, autorități publice centrale naționale. La fel, participă la organizarea activităților extrajudiciare interne ale Curții Supreme de Justiție.

Direcția generalizare și sistematizare a practicii judiciare

Complexitatea și universalitatea infinită a cauzelor cărora li se aplică o lege concretă duc la apariția unei diversități de soluții judiciare pronunțate în urma examinării cauzelor. Acest fapt implică necesitatea studierii permanente a practicii judiciare.

Activitatea analitică a Direcției de generalizare a practicii judiciare și analiza statistică judiciară a Curții Supreme de Justiție s-a realizat în anul 2014 în conformitate cu Planul anual, având drept scop depistarea momentelor discutabile ce apar în practica judiciară și oferirea unor soluții pentru omogenizarea acesteia.

Generalizarea practicii judiciare cu diverse tematici, se axează pe următoarele obiective:

- constatarea lacunelor, a erorilor comise de instanțele judecătorești și modul de aplicare de către acestea a dispozițiilor legale care suscită interpretare, dat fiind gradul insuficient de claritate a acestora;
- oferirea de explicații pentru aplicarea corectă și uniformă a acestor norme, reieșind din dificultățile și omisiunile depistate.

Activitatea secției civile și de contencios administrativ

Potrivit Planului de activitate al secției civile, comerciale și de contencios administrativ pentru anul 2014, a fost preconizată efectuarea a 9 note informative vizând practica judiciară, și anume:

- Notă informativă cu privire la examinarea de către instanțele judecătorești a litigiilor izvorâte din raporturile de leasing;
- Notă informativă cu privire la practica judiciară de examinare a cauzelor legate de constatarea inexactității înscriselor în actele de stare civilă;
- Notă informativă cu privire la practica judiciară de examinare a litigiilor ce apar în cadrul încheierii, modificării și încetării contractului individual de muncă;
- Notă informativă cu privire la practica de examinare a cauzelor civile privind decăderea din drepturile părintești;
- Notă informativă cu privire la practica judiciară de examinare a cauzelor civile privind limitarea în capacitatea de exercițiu și declararea incapacității persoanei fizice;
- Revista erorilor judiciare comise de către instanțele judecătorești la judecarea pricinilor civile semestrul I;
- Revista erorilor judiciare comise de către instanțele judecătorești la judecarea pricinilor civile semestrul II;
- Notă informativă privind hotărârile CEDO contra Moldovei în cauzele civile, comerciale și de contencios administrativ semestrul I;
- Notă informativă privind hotărârile CEDO contra Moldovei în cauzele civile, comerciale și de contencios administrativ semestrul II.

Toate notele menționate au fost realizate în termenele prevăzute în Planul de activitate.

În perioada de raportare au fost efectuate 5 generalizări în afara Planului de activitate, cu următoarea tematică:

- Notă informativă privind constatarea faptelor prin care s-a stabilit apartenența la o anumită naționalitate (etnie) și cele prin care s-a cerut modificarea înscririlor în actele stării civile, în ceea ce ține de naționalitate (etnie);

- Notă informativă referitoare la examinarea cauzelor civile cu privire la constatarea faptelor cu valoare juridică;
- Notă informativă privind examinarea cauzelor în procedura în ordonanță;
- Notă privind implicarea instanțelor de judecată în soluționarea unor chestiuni apărute la examinarea litigiilor în care părțile au încheiat convenția de arbitraj;
- Notă informativă privind examinarea pricinilor cu element de extraneitate.

Activitatea secției penale

Pe parcursul anului 2014, colaboratorii secției penale au efectuat următoarele note informative:

- Identificarea erorilor judiciare comise de către instanțele de apel semestrul I;
- Identificarea erorilor judiciare comise de către instanțele de apel semestrul II;
- Generalizarea jurisprudenței Curții Europene a drepturilor Omului cu privire la hotărârile și deciziile penale și contravenționale în cauzele moldovenești pronunțate în semestrul I anul 2014;
- Generalizarea jurisprudenței Curții Europene a drepturilor Omului cu privire la hotărârile și deciziile penale și contravenționale în cauzele moldovenești pronunțate în semestrul II anul 2014;
- Generalizarea practicii judiciare cu privire la aplicarea instituțiilor punerii sub sechestru a bunurilor și confiscării speciale pentru toate categoriile de infracțiuni, în special a celor privind actele de corupție, privind actele conexe corupției și celor de spălare de bani;
- Generalizarea practicii judiciare cu privire la judecarea cauzelor penale de către prima instanță.

De asemenea, s-au întocmit și note informative în afara Planului de activitate al secției, după cum urmează:

- Notă informativă privind calitatea efectuării justiției de către judecătorii Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău;
- Notă informativă privind calitatea efectuării justiției de către judecătorii Colegiului penal al Curții de Apel Bălți;
- Notă informativă cu privire la practica judiciară privind cauzele de spălare a banilor și de finanțare a terorismului;
- Notă informativă privind generalizarea practicii în cauzele penale privind traficul de ființe umane (2010-2014).

Secția Legislație

Majoritatea proiectelor de acte normative și legislative, parvenite spre avizare în adresa Curții Supreme de Justiție, s-au axat pe realizarea Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016.

Astfel, în anul 2014, la Curtea Supremă de Justiție au parvenit 75 de proiecte de acte normative. Trebuie de menționat faptul că, în comparație cu anul 2013, numărul de proiecte, înaintate Curții Supreme de Justiție spre avizare, s-a majorat (de la 68 - an.2013 până la 75 - an.2014).

Printre cele mai importante proiecte de acte normative și legislative, care s-au referit la reforma în sectorul justiției și la realizarea acțiunilor ce au fost prevăzute spre executare în anul 2014 în Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă

a sectorului justiției pentru anii 2011-2016, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 6 din 16.02.2012, putem menționa următoarele:

1) Proiectul de lege nr. 539 din 27.12.2013 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală.

Această inițiativă legislativă a fost înaintată și îndreptată spre îmbunătățirea cadrului normativ pentru consolidarea sistemului de justiție juvenilă, inclusiv consolidarea instituției de protecție a copiilor victime sau martori în procedurile penale și a sistemului de colectare și analiză a datelor privind copiii în contact cu sistemul de justiție.

2) Proiectul de lege nr. 525 din 17.12.2013 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Codul penal, Codul de procedură penală, Codul de executare), înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către Guvernul RM.

Proiectul de lege respectiv a fost elaborat de MJ în colaborare cu Departamentul Instituțiilor Penitenciare în vederea realizării acțiunilor concrete privind reforma procedurii de punere în executare a pedepselor penale.

3) Proiectul de lege cu privire la Agentul guvernamental care a fost elaborat de MJ în contextul necesității reformării instituției de reprezentare a intereselor statului în fața Curții Europene a Drepturilor Omului, precum și în vederea consolidării mecanismului național de asigurare a executării hotărârilor și deciziilor Curții Europene.

Este de remarcat faptul că, prin art. 26 al legii nominalizate, s-a propus instituirea regresului individual din partea statului împotriva persoanelor sau a funcționarilor a căror acțiuni sau omisiuni, cu intenție sau din neglijență, au determinat sau au contribuit semnificativ la constatarea unei încălcări din partea Curții Europene într-o hotărâre sau au impus reglementarea amiabilă ori formularea unei declarații unilaterale. Curtea Supremă de Justiție, în avizul său, a solicitat redactarea normei legale astfel încât aceasta să angajeze răspunderea materială a judecătorilor doar în cazurile când magistrații sunt atrași la răspundere penală în urma pronunțării cu bunăștiință de către ultimii a unei hotărâri, sentințe, decizii sau încheieri contrare legii.

4) Proiectul de lege nr. 37 din 05.02.2014 pentru modificarea și completarea Legii nr. 113 din 17 iunie 2010 privind executorii judecătorești, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către Guvernul RM.

Proiectul de lege nominalizat a fost elaborat în vederea executării măsurilor de ordin legislativ prevăzute în Pilonul III „Accesul la justiție și executarea hotărârilor judecătorești” din Planul de acțiuni pentru implementarea SRSJ pentru anii 2011-2016, și anume ceea ce ține de domeniile specifice de intervenție stipulate în pct.3.2.1 și pct.3.3.2 din plan.

5) Proiectul de lege nr. 60 din 13.02.2014 pentru modificarea și completarea Legii nr.105-XVI din 16.05.2008 cu privire la protecția martorilor și altor participanți la procesul penal, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către Guvernul RM.

Proiectul de lege a fost elaborat pentru stabilirea unui mecanism clar de asigurare a securității participanților la procesul penal, a căror viață, integritate corporală, libertate ori proprietate sunt amenințate, din considerentul că dețin date pe care au acceptat să le furnizeze organelor de ocrotire a normelor de drept și care constituie probe concludente în ce privește săvârșirea unor infracțiuni grave, deosebit de grave sau excepțional de grave.

6) Proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea nr.355-XVI din 23.12.2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, Legea nr.48 din 22.03.2012 privind sistemul de salarizare a funcționarilor publici) care a fost elaborat de Ministerul muncii, protecției sociale și familiei al RM în scopul aducerii în concordanță a legislației în domeniul salarizării cu Legea privind salarizarea judecătorilor din 23.12.2013 și cu Hotărârea Curții Constituționale nr.24 din 10.09.2013.

7) Proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea taxei de stat nr.1216-XII din 03.12.1992, Codul de procedură civilă nr.225-XV din 30.05.2003, Codul de executare al RM nr.443-XV din 24.12.2004, Legea nr. 87 din 21.04.2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, Legea insolabilității nr.149 din 29.06.2012).

Proiectul de lege respectiv a fost elaborat în vederea executării măsurilor de ordin legislativ, prevăzute în Pilonul III „Accesul la justiție și executarea hotărârilor judecătorești” din Planul de acțiuni pentru implementarea SRSJ pentru anii 2011-2016, și atingerii obiectivului specific al pilonului în cauză „Ameliorarea cadrului instituțional și a proceselor care asigură accesul efectiv la justiție”.

8) Proiectul de ordin al MJ cu privire la aprobarea Concepției de dezvoltare a instituției probațiunii, proiectul de lege cu privire la probațiune, ce au fost elaborate de Ministerul Justiției în scopul executării pct.6.5.1 subpunctul 1, pct.6.5.3 subpunctul 1 din Planul de acțiuni pentru implementarea SRSJ pentru anii 2011-2016.

9) Proiectul de lege pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, care a fost elaborat de MJ în contextul necesității reformării instituției de arest și alte măsuri procesuale de constrângere conexe din CPP pentru a le asigura compatibilitatea cu Convenția europeană cu privire la drepturile și libertățile fundamentale ale omului și practica CEDO în materie de aplicare a art. 5 din Convenție.

10) Proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (art. 19 din Legea nr.544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, art. 23 din Legea nr. 947-XIII din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii), care a fost elaborat de MJ, având drept scop executarea hotărârii Curții Constituționale nr. 22 din 05 septembrie 2013 pentru controlul constituționalității unor prevederi referitoare la imunitatea judecătorului și remedierea curențelor legislative referitoare la funcționarea normelor privind independența judecătorilor.

11) Proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea nr.514-XIII din 06 iulie 1995 privind organizarea judecătorească, Legea nr.152-XVI din 08 iunie 2006 privind Institutul Național al Justiției, Legea nr. 59-XVI din 15 martie 2007 privind statutul și organizarea activității grefierilor din instanțele judecătorești etc.), care a fost elaborat de MJ, având drept scop executarea acțiunii 2, domeniile specifice de intervenție stipulate în pct.1.3.1 și pct.1.3.2 din Planul de acțiuni pentru implementarea SRSJ pentru anii 2011-2016. În privința amendamentelor înaintate la art. 47 din Legea privind organizarea judecătorească, art. 20 din Legea privind Institutul Național al Justiției și art. 14, 15, 16 din Legea privind statutul și organizarea activității grefierilor din instanțele judecătorești, Curtea Supremă de Justiție a considerat inoportună redacția propusă de autorul proiectului.

12) Proiectul de lege nr. 147 din 10.04.2014 pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați în Parlament. Proiectul de lege se referă la unele modificări în CPC (art.75, 76, 79, 80, 81, 304, 316), potrivit cărora să fie acordat dreptul de reprezentare în instanță de judecată și altor persoane în afară de avocați. Curtea Supremă de Justiție a exprimat dezacordul cu propunerile înaintate în proiectul respectiv.

13) Proiectul de lege nr. 244 din 24.06.2014 pentru modificarea Anexei nr.3 din Legea nr.514-XIII din 06 iulie 1995 privind organizarea judecătorească, ce a fost elaborat de MJ în scopul optimizării, din punct de vedere organizațional, a sistemului judecătoresc și care a prevăzut lichidarea Curții de Apel Bender, ca instanță judecătorească. Principalul argument de lichidare a Curții de Apel Bender a servit sarcina de lucru a respectivei instanțe judecătorești ce este disproporțională în comparație cu alte curți de apel.

14) Proiectul de lege nr. 182 din 16.05.2014 pentru modificarea și completarea Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr.1545-XIII din 25.02.1998, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați în Parlament. Potrivit amendamentelor propuse, s-a prevăzut instituirea răspunderii patrimoniale pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile ilicite ale persoanelor cu funcție de răspundere din cadrul instituțiilor de drept. Curtea Supremă de Justiție a exprimat dezacordul cu propunerile înaintate de autorii proiectului, indicând în avizul său că aprobarea modificărilor, în redacția prevăzută de proiect, ar putea duce la înaintarea unui val de cereri nejustificate în adresa colaboratorilor de poliție, procuraturii, justiției. Aceste persoane pot fi atrase la răspundere materială numai în cazurile stabilite deja conform art. 20 din legea menționată.

15) Proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea nr.514-XIII din 06 iulie 1995 privind organizarea judecătorească, Legea nr.544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, Legea nr.154 din 05 iulie 2012 privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor), ce a fost elaborat de MJ în vederea reglementării mai detaliate a statutului judecătorilor de instrucție. Acest proiect de lege a avut drept scop de a reglementa modul de reconfirmare a judecătorilor de instrucție în calitate de judecători de drept comun, precum și condițiile și procedura de numire a judecătorilor care vor exercita atribuțiile judecătorilor de instrucție.

16) Proiectul de hotărâre de Guvern cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea privind testarea integrității profesionale din 23.12.2013, Legea cu privire la conflictul de interese din 15.02.2008, Legea cu privire la prevenirea și combaterea corupției din 25.04.2008, Codul contravențional din 24.10.2008, Codul penal din 18.04.2002 etc.), ce a fost elaborat și prezentat spre avizare de către Centrul Național Anticorupție.

Proiectul de lege respectiv a fost adoptat în scopul înlăturării neconcordanțelor dintre Legea nr. 325 din 23.12.2013 privind testarea integrității profesionale și alte legi în vigoare. Elaborarea acestui proiect a derivat și din necesitatea implementării unor acțiuni din Strategia națională anticorupție, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr.154 din 21.07.2011.

17) Proiectul hotărârii de Guvern pentru adoptarea Planului național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere RM-UE pentru 2014-2016, ce a fost

prezentat spre avizare de către Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene. Curtea Supremă de Justiție a avizat pozitiv proiectul de hotărâre nominalizat, indicând că este oportună implementarea acțiunilor prevăzute în Planul național de acțiuni, în special ce se referă la justiție și continuarea procesului de reformare a sistemului judiciar.

18) Proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii nr.544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, ce a fost înaintat spre avizare de către Ministerul Justiției. Amendamentele propuse cu titlu de inițiativă legislativă din acest proiect prevedeau lărgirea numărului de funcționari publici din cadrul grefei secretariatului instanței judecătorești care pot candida la funcția de judecător, cu condiția deținerii stagiului de muncă de 5 ani.

19) Proiectul de lege pentru modificarea art.444 din Codul de procedură civilă. Potrivit modificărilor din proiect prevăzute la art.444 din Codul de procedură civilă, autorul inițiativei legislative a propus o redacție nouă a normei în cauză, și anume: „Judecarea recursului are loc cu citarea părților și participarea lor în ședința instanței de recurs. Neprezentarea lor însă nu împiedică examinarea recursului”. Analizând amendamentele propuse la art.444 CPC, Curtea Supremă de Justiție nu le-a acceptat.

20) Proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Codul electoral nr.1381-XIII din 21.11.1997, Legea nr.489-XIV din 08.07.1999 privind sistemul public de asigurări sociale, Legea contenciosului administrativ nr.793-XIV din 10.02.2000, Legea cetățeniei nr.1024-XIV din 02.06.2000 etc.), ce a fost elaborat de MJ în vederea ajustării cadrului normativ la prevederile Legii nr.155 din 05.07.2012 pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă al RM. Drept temei de adoptare a acestui proiect de lege a servit faptul degrevării instanțelor ierarhic superioare de soluționarea unor cauze, competența de examinare a cauzelor în fond fiind atribuită judecătorilor.

21) Proiectul de lege nr. 328 din 19.08.2014 cu privire la mediere este inițiativa legislativă a Guvernului RM. Acest proiect de lege a fost elaborat de către MJ în colaborare cu experții PNUD în cadrul programului „Suport tranzitoriu pentru consolidarea administrației publice în Moldova”. Promovarea și dezvoltarea instituției medierii în calitate de mijloc alternativ de soluționare a litigiilor a constituit una din sarcinile prioritare trasate de Strategia de reformare a sectorului justiției, adoptată prin Legea nr.231 din 25.11.2011 și dezvoltată ulterior în Planul de acțiuni pentru implementarea SRSJ. Astfel, prin promovarea proiectului de lege menționat, au fost urmărite spre realizare următoarele obiective: fortificarea Consiliului de Mediere; stabilirea condițiilor de accesare în profesie; crearea unui corp de mediatori calificați; lărgirea cercului de subiecți care ar putea organiza cursuri de instruire pentru mediatori; perfecționarea formelor de organizare a activității de mediator; crearea cadrului normativ pentru dezvoltarea procesului de mediere în domenii specifice; eficientizarea modului de executare a tranzacției; reglementarea unor facilități pentru părțile care vor opta pentru soluționarea litigiului prin mediere.

22) Proiectul de lege nr. 326 din 19.08.2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Codul penal, Codul de procedură penală, Codul de executare, Legea cu privire la probațiune din 14.02.2008), inițiativă legislativă a Guvernului RM. Ministerul Justiției, în colaborare cu Oficiul central de probațiune, a elaborat proiectul

de lege nominalizat întru executarea pct.6.5.1 subpunctul 2, pct. 6.5.3 subpunctul 1 din Planul de acțiuni pentru implementarea SRSJ pentru anii 2011-2016.

23) Proiectul de lege nr. 325 din 04.08.2014 pentru modificarea și completarea Legii nr.264-XVI din 11.12.2008 privind autorizarea și plata interpreților și traducătorilor antrenați de Consiliul Superior al Magistraturii, de Ministerul Justiției, de organele procuraturii, organele de urmărire penală, instanțele judecătorești, de notari, avocați și de executorii judecătorești, inițiativă legislativă a Guvernului RM. Ministerul Justiției a elaborat proiectul de lege indicat în scopul consolidării capacităților instituționale și asigurării dezvoltării profesionale a traducătorilor și interpreților în conformitate cu Strategia de reformare a sectorului justiției, adoptată prin Legea nr.231 din 25.11.2011 și dezvoltată ulterior în Planul de acțiuni pentru implementarea SRSJ.

24) Proiectul de lege nr. 329 din 19.08.2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Codul de procedură civilă, Codul de executare, Legea nr.87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești), inițiativă legislativă a Guvernului RM. Elaborarea proiectului de lege respectiv a fost efectuată în vederea executării măsurilor de ordin legislativ, prevăzute în Pilonul III „Accesul la justiție și executarea hotărârilor judecătorești” din Planul de acțiuni pentru implementarea SRSJ pentru anii 2011-2016, și atingerii obiectivului specific al pilonului în cauză, stipulat în pct.3.3.1 „Evaluarea impactului cadrului normativ actual privind executarea hotărârilor judecătorești și a mecanismului de implementare a acestor hotărâri”. La fel, prin înaintarea acestei inițiative legislative, s-a urmărit scopul de a fi înlăturate unele deficiențe din alte acte legislative, care fie sunt nemijlocit legate de procesul de executare a hotărârilor judecătorești, fie vizează alte aspecte care trebuie soluționate în mod prioritar.

25) Proiectul hotărârii de Guvern cu privire la organizarea și funcționarea Agenției de administrare a instanțelor judecătorești, ce a fost elaborat de MJ în vederea eficientizării activității Departamentului de administrare judecătorească, precum și îmbunătățirii procesului de planificare și utilizare a resurselor financiare ale sistemului judecătoresc în domeniul achizițiilor centralizate și investițiilor capitale. Curtea Supremă de Justiție a exprimat dezacordul cu propunerile înaintate în proiectul respectiv.

26) Proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Codul de procedură penală, Codul de procedură civilă, Codul contravențional), ce a fost înaintat spre avizare de către Ministerul Justiției. Scopul general al proiectului îl constituie sporirea eficienței și transparenței sistemului judecătoresc, precum și asigurarea respectării drepturilor și intereselor participanților la proces, proiectul fiind adoptat întru executarea acțiunii 10, domeniul specific de intervenție 1.2.2 din Planul de acțiuni pentru implementarea SRSJ pentru anii 2011-2016.

27) Proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (art. 243, 327-329 din Codul penal din 18.04.2002, art. 204 din Codul de procedură penală din 14.03.2003), ce a fost elaborat și înaintat spre avizare de către Ministerul Justiției. Adoptarea proiectului de lege nominalizat a fost condiționată de executarea Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pentru anii 2013-2017, adoptat prin Legea nr.130 din 06.06.2013,

care prevede necesitatea intervenției legislative în scopul asigurării extinderii aplicării prevederilor ce se referă la spălarea banilor.

28) Proiectul hotărârii de Guvern cu privire la crearea poliției judecătorești, ce a fost elaborat de Ministerul Justiției, potrivit căruia poliția judecătorească urmează a fi transferată în subordinea ministerului în cauză. Proiectul hotărârii respective, la fel, a fost adoptat întru executarea SRSJ și conține reglementări orientate spre implementarea acțiunii 1.1.11(2) din Planul de acțiuni pentru implementarea SRSJ pentru anii 2011-2016. Scopul general urmărit prin promovarea acestui proiect reprezintă consolidarea sistemului de securitate în sediile instanțelor judecătorești. Curtea Supremă de Justiție a avizat pozitiv proiectul de hotărâre nominalizat, indicând că este necesară majorarea suplimentară a efectivului-limită al poliției judecătorești cu 13 unități.

29) Proiectul de lege cu privire la sistemul administrației penitenciare, ce a fost elaborat de către Ministerul Justiției în comun cu Departamentul instituțiilor penitenciare întru realizarea acțiunii prevăzute în pct. 6.5.6 (2) al Planului de acțiuni privind implementarea SRSJ pentru anii 2011-2016. Acesta constă în revizuirea politicii de angajare și a sistemului de recrutare a personalului instituțiilor penitenciare și demilitarizarea completă a sistemului penitenciar.

30) Proiectul de lege nr. 371 din 06.10.2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea nr.514-XIII din 06 iulie 1995 privind organizarea judecătorească, Legea nr.152-XVI din 08.06.2006 privind Institutul Național al Justiției, Legea cu privire la probațiune din 14.02.2008, Legea cu privire la Procuratură din 25.12.2008 etc.), inițiativă legislativă a Guvernului RM. Proiectul de lege menționat a fost elaborat de MJ întru executarea SRSJ și conține reglementări orientate spre realizarea următoarelor direcții strategice și a domeniilor specifice de intervenție din Planul de acțiuni pentru implementarea SRSJ pentru anii 2011-2016:

- Direcția strategică 1.3 „Ridicarea profesionalismului și a responsabilității persoanelor implicate în efectuarea justiției”, domeniul specific de intervenție 1.3.1 „Reformarea și eficientizarea activității Institutului Național al Justiției”;

- Direcția strategică 1.3 „Ridicarea profesionalismului și a responsabilității persoanelor implicate în efectuarea justiției”, domeniul specific de intervenție 1.3.2 „Revizuirea programelor Institutului Național al Justiției pentru a le face conforme cu necesitățile reale de instruire a judecătorilor, procurorilor și a altor actori din sectorul justiției pentru a evita dublarea programei universitare”.

31) Proiectul de lege nr. 382 din 28 octombrie 2014 cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar, inițiativă legislativă a Guvernului RM. Proiectul de lege conține reglementări mai ample în ceea ce privește: expertiza judiciară; admiterea în profesia de expert judiciar; statutul expertului judiciar; evaluarea performanțelor expertului judiciar; răspunderea disciplinară a expertului judiciar; suspendarea și încetarea activității expertului judiciar; organizarea activității în domeniul expertizei judiciare; competența funcțională în domeniul expertizei judiciare; protecția de stat a expertului judiciar, asigurarea materială și socială a acestuia; colaborarea internațională în activitate de expertiză judiciară.

32) Proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea privind organizarea judecătorească din 06.07.1995, Legea cu privire la statutul judecătorului din 20.07.1995, Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii din 19.07.1996), care a fost elaborat de MJ în vederea aducerii în concordanță a cadrului

normativ conex prevederilor Legii nr.178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspundere disciplinară a judecătorilor.

33) Proiectul de lege pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă (art.5, 81, 169, 185, 467, 475, 475¹, 475², 476, 476¹), a Legii cu privire la arbitrajul comercial internațional nr. 24-XVI din 22.02.2008, ce a fost elaborat și înaintat spre avizare de către Ministerul Justiției. Adoptarea proiectului de lege în cauză rezultă din Strategia de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016: pilonul V, acțiunea 5.1.4, reglementările acestuia fiind îndreptate spre consolidarea sistemului național de soluționare alternativă a disputelor și, respectiv, definitivarea unui mecanism fezabil de recunoaștere și executare a hotărârilor arbitrale străine.

34) Proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea privind organizarea judecătorească din 06.07.1995, Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii din 19.07.1996), care a fost elaborat de MJ în vederea executării Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016 și conține reglementări orientate spre implementarea acțiunii 1.1.1 (2) și acțiunii 1.1.4 (2) din Planul de acțiuni pentru implementarea SRSJ.

35) Proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Codul penal, Codul de procedură penală), care a fost elaborat de Ministerul Justiției în vederea executării Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pentru anii 2013-2017.

36) Proiectul de lege pentru completarea Legii cu privire la prevenirea și combaterea corupției nr.90-XVI din 25.04.2008

Proiectul de lege menționat a fost elaborat de MJ întru realizarea pct.207 din Planul de acțiuni al Guvernului pentru an.2014 și se referă la instituirea obligației de raportare a actelor de corupție, aplicabilă tuturor profesioniștilor din sectorul justiției. Scopul promovării proiectului de lege în cauză reprezintă identificarea actelor de corupție pentru contracararea fenomenului coruptibilității. Curtea Supremă de Justiție a avizat pozitiv acest proiectul, având unele obiecții. În special, Curtea a invocat că acest proiect de lege urmează a fi completat cu norme, ce reglementează excepții de la obligația de raportare, sau, după caz, dreptul persoanei de a refuza raportarea actului de corupție, în situația existenței relațiilor speciale cu subiectul de la care actul ilegal emană (relații de rudenie, raporturi avocat-client).

Un alt obiectiv, ce a fost îndeplinit de către Secția legislație în anul 2014, reprezintă evidența și sistematizarea actelor normative și legislative în conformitate cu Clasificatorul general al legislației, aprobat prin Legea Republicii Moldova nr.1325-XIII din 25 septembrie 1997. Astfel, s-a realizat în volum deplin întocmirea fișierelor de evidență (în total 7 400 de fișiere) și menținerea actelor normative în stare de control conform *Regulamentului privind organizarea activității de evidență și sistematizare a actelor juridice*, aprobat prin hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1009 din 30 septembrie 1998. Pe parcursul anului 2014 au fost luate la evidență actele normative din 403 de Monitoare Oficiale ale RM, fiind introduse modificări în actele respective odată cu publicarea Legii cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative.

Indiscutabil este faptul că clasificatorul facilitează căutarea informației necesare, permite de „a cuprinde cu vederea” tot spectru legislativ și de a accelera căutarea informației practice în toate domeniile legislației.

Pe parcursul anului 2014, în scopul colaborării și acordării asistenței reciproce, conform contractului de colaborare încheiat cu ÎS „MoldData”, Secția legislație a prelucrat, a clasificat și a monitorizat toată informația sistematizată, transmițând-o ÎS „MoldData” pentru a fi introdusă și plasată pe site-ul nou creat www.weblex.md. Astfel, au fost monitorizate și luate la evidență – 256 hotărâri explicative ale Plenului CSJ, practica penală a CSJ - 1351 documente, practica civilă a CSJ - 2247 documente, hotărâri CEDO - 1379, teoria generală de drept - 2555 documente, teoria cu privire la cauzele penale - 3616 documente și la cauzele civile - 4124 documente.

În anul 2014 au fost editate 12 buletine ale Curții Supreme de Justiție, cu plasarea în acestea a hotărârilor explicative și avizelor consultative ale Plenului CSJ, a recomandărilor CSJ, a practicii judiciare și a jurisprudenței CEDO pe compartimente separate.

Direcția evidență și documentare procesuală

Ținând cont de rezultatele activității Direcției în anul 2013, în perioada de referință, activitatea a fost orientată în mod prioritar spre:

- înregistrarea cererilor parvenite la CSJ în ordinea prevăzută de Instrucțiune;
- asigurarea înregistrării procedurilor aferente în PIGD și pe pagina web a instanței;
- asigurarea evidenței cererilor/dosarelor înregistrate;
- asigurarea interpelării rapide a dosarelor din instanțele ierarhic inferioare;
- prelucrarea materialelor dosarelor în termene rezonabile și transmiterea acestora în mod operativ în vederea intentării procedurii de recurs/revizuire;
- remiterea în termen participanților la proces copiilor actelor judecătorești adoptate de către Curtea Supremă de Justiție.

Secția documentare procesuală a cauzelor penale.

Indicatori statistici relevanți

În perioada 01.01.2014 – 31.12.2014, în secție au fost înregistrate 2300 de cereri, plus 468 cereri restanța din 2013. În total, pe rolul secției se aflau 2768 de cereri, dintre care:

- 687 recursuri în anulare (24,9%);
- 2077 recursuri ordinare (75%);
- 4 cereri de revizuire (0,1%).

Ca urmare a prelucrării cererilor :

- 2238 cereri, ce constituie 81% (a.2013 - 75%) din numărul total de recursuri, au fost remise în secția evidență a cauzelor penale pentru înregistrarea intentării procedurilor;
- 39 cereri, ce constituie 1,4% (a.2013 - 1,66 %) din numărul total de cereri, au fost transmise după competență;
- 226 cereri, ce constituie 8,2% (a.2013- 10,8%) din numărul total de recursuri, au fost restituite (retrocedate) recurenților pentru perfectarea cererilor în conformitate cu cerințele prevăzute de Cod de procedură penală.
- 265 de cereri sau 9,6 % (a.2013- 12,2 %) constituie restanță.

Astfel, se atestă o scădere a numărului recursurilor aflate în restanță și, respectiv, o majorare a numărului de recursuri transmise pentru intentarea procedurilor, în comparație cu aceeași perioadă a anului trecut.

Ca urmare a analizei datelor statistice pentru aceeași perioadă a anilor 2012-2013, se atestă o descreștere a numărului de cereri declarate – cu 1036 de cereri sau cu 27% față de an.2013, precum și cu 598 cereri sau 17% față de perioada anului 2012. De asemenea, se păstrează tendința predominării numărului recursurilor ordinare față de recursuri în anulare.

Recursuri ordinare

În perioada de referință au fost analizate 2077 recursuri ordinare (în an.2013-2486 cereri), din care:

– 1749 cereri (84%) au fost transmise secției evidență procesuală a Colegiului penal;

– 140 recursuri (6,7%) au fost remise pentru perfectare recurențelor;

– 12 transmis după competență (0,6%);

– 176 de recursuri constituie restanță (8,5%, în a.2013-15%.)

După cum se poate observa, numărul recursurilor ordinare față de perioada similară a anului 2013 s-a diminuat cu 16,5 %, fiind înregistrată o descreștere cu 409 de recursuri .

Recursuri în anulare

În perioada de referință, în secția documentare procesuală a cauzelor penale au parvenit 687 (an.2013 - 1344 recursuri) recursuri în anulare, ca urmare a analizei și prelucrării cererilor:

- 485 recursuri (70,6 %) au fost transmise în secția evidență procesuală a Colegiului penal;

- 27 recursuri (4%) au fost transmise după competență;

- 86 recursuri (12,4%) au fost remise părților pentru perfectare;

- 89 recursuri (13%) constituie restanță.

Astfel, în anul 2014 se atestă o descreștere – cu 657 recursuri în anulare parvenite sau 49%, comparativ cu anul precedent. Descreșterea continuă a numărului de recursuri în anulare se oglindește din anul 2012.

Cereri de revizuire

În total, în perioada de referință au fost înregistrate 4 cereri de revizuire care, în urma prelucrării și analizei, au fost transmise în secția evidență procesuală a Colegiului penal.

Restanța înregistrată

La începutul perioadei de referință, restanța a constituit 468 de recursuri (388 recursuri ordinare + 80 recursuri în anulare).

La sfârșitul perioadei de referință, restanța o constituie 265 recursuri: 176 recursuri ordinare și 89 recursuri în anulare, și se datorează faptului că majoritatea cererilor au fost declarate la finele perioadei de referință. Astfel, din cele 265 recursuri rămase în restanță, 251 recursuri (94%) au fost înregistrate în luna decembrie.

În 8 cazuri, contrar prevederilor art.16 alin.(4) Cod de procedură penală, actele procedurale ale instanței de judecată nu i-au fost înmânate recurentului traduse în limba lui maternă sau în limba pe care acesta o cunoaște. Din aceste considerente, dosarele menționate au fost restituite în adresa Curților de apel pentru înlăturarea greșelilor admise.

Remiterea recursurilor în temeiul art. 430 și 455 alin. (3¹)

Cod de procedură penală

Conform raportului statistic, în perioada de referință, condamnaților le-au fost remise 226 cereri (an.2013 – 414 cereri). Motivul general al restituirii constituie nerespectarea prevederilor legii procesuale, și anume lipsa informației privind denumirea instanței care a pronunțat sentința, data pronunțării sentinței, denumirea instanței care a adoptat decizia în apel, data pronunțării deciziei în apel – factori principali ce împiedică și fac practic imposibilă interpelarea dosarelor din instanțele ierarhic inferioare.

Ca și în anii precedenți, factorii principali care influențează asupra termenului aflării recursului în secție până la parvenirea dosarului sunt: lipsa traducerilor deciziilor Curților de Apel în limba rusă și tergiversarea admisă la etapa expedierii dosarelor din Curțile de apel către instanțele ierarhic inferioare.

În ce privește termenul de expediere a dosarelor din instanțele judecătorești în adresa CSJ, trebuie de menționat că, în majoritatea cazurilor, acesta constituie o lună de zile din data expedierii interpelării. Însă, în unele cazuri, se admit tergiversări.

Astfel, periodic - în decurs de o lună de zile din data interpelării inițiale, se recurge la practica interpelării repetate a dosarelor, inclusiv prin expedierea interpelării prin fax, ori în multiple cazuri instanțele ierarhic inferioare invocă faptul nerecepționării interpelărilor expediate prin poștă. În secție sunt prezente mai multe cereri de recurs asupra cărora s-au efectuat interpelări repetate (de 2 și 3 ori), în special această situație este caracteristică activității Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău. Totuși, situația la acest capitol se îmbunătățește treptat față de anii precedenți. Progrese semnificative în acest sens au fost înregistrate în activitatea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău.

Volumul de lucru

Sub aspectul repartizării volumului de lucru în secție, sarcina pentru un funcționar a constituit 554 recursuri. Datele prezentate relevă că sarcina de muncă pentru un colaborator poate fi calificată ca fiind proporțională, inclusiv fiind raportată la volumul de lucru al colaboratorilor secției civile, comerciale și de contencios administrativ din cadrul Direcției.

Secția evidență procesuală a cauzelor penale

Indicatori statistici relevanți

Potrivit datelor statistice întocmite de către direcție, în cursul perioadei de referință, de către secție au fost înregistrate în total 3106 de dosare, cuprinzând dosarele rulate, adică stocul existent la 31 decembrie 2013 fiind de 664 dosare, la care se adaugă 2442 dosare nou înregistrate pe parcursul anului 2014.

Înregistrarea dosarelor și materialelor

Pe parcursul perioadei de referință, toate dosarele parvenite în secție au fost înregistrate în Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor, precum și în fișe statistice, astfel fiind asigurată o dublă evidență. Ținând cont de faptul existenței mai multor categorii de dosare, acestea sunt înregistrate în diferite registre, corespunzător indicelui atribuit.

E de subliniat că, odată cu implementarea din 01 mai 2013 a noii pagini web, angajații secției sunt obligați să plaseze informația referitor la cererile pendinte.

Astfel, deși procedura de evidență a dosarelor este calificată ca fiind una bună, la nivelul cuvenit, totuși se denotă faptul că există încă rezerve de îmbunătățire a calității lucrărilor de secretariat întru realizarea sarcinilor atribuite.

Remiterea dosarelor și copiilor deciziilor

În urma efectuării controlului efectuat în secție, s-a constatat că activitatea secției, la acest capitol, poate fi apreciată ca una eficientă, ținând cont de numărul suficient de personal. Astfel, dosarele judecate au fost restituite în instanță corespunzătoare într-un termen mediu de 5 zile.

În conformitate cu prevederile art.418,435 din Codul de procedură penală, remiterea dosarului, după redactarea deciziei, se efectuează în termen de cel mult 5 zile, în instanța de fond pentru executare. Termenul stabilit este respectat, dosarele fiind remise în adresa instanțelor competente, iar în conformitate cu prevederile art.418, 435 din Codul de procedură penală, de către secție a fost asigurată informarea părților despre expedierea dosarelor penale pentru executare și remiterea sentinței redactate inculpatului și celorlalte părți.

Volumul de lucru

Sarcina de muncă pentru un colaborator constituie 517 dosare prelucrate (an.2013 - 460 dosare). Datele prezentate relevă că sarcina de muncă pentru un angajat poate fi considerată ca cea mai mică comparativ cu funcționarii din celelalte secții din cadrul Direcției.

Secția documentare procesuală a cauzelor civile, comerciale și de contencios administrativ

Indicatori statistici relevanți

Potrivit datelor raportului statistic, pe parcursul anului 2014, secția a efectuat o activitate amplă în vederea examinării preventive a recursurilor și a cererilor de revizuire declarate de către justițiabili conform prevederilor art.429, 436 și, respectiv, 446, 448 Cod de procedură civilă.

Astfel, colaboratori secției au recepționat, înregistrat și au prelucrat următoarele categorii de cereri:

- cererile de recurs secț. II (civile - 02c),
- cererile de recurs secț. II (comerciale - 02e),
- cererile de recurs secț. II (contencios administrativ - 03c),
- cererile de recurs secț. II (insolvabilitate - 02i),
- cererile de revizuire (civile - 02r),
- cereri de revizuire (contencios administrativ - 03r),
- cereri de revizuire (comerciale - 02re),
- cereri de recurs secț. I (civile-02s),
- cererile privind emiterea deciziilor suplimentare (corectarea greșelii, explicarea hotărârii - 02ds).

În total, în perioada de referință, în secție au parvenit și au fost prelucrate 8209 cereri. Comparativ cu aceeași perioadă a anului 2013 (8861 de cereri), în 2014 s-a înregistrat diminuarea numărului de cereri cu 7,4% sau 652 cereri.

Evidența cererilor de recurs secț. II (indiciile 02c ;02e, 03c,02i) declarate împotriva deciziilor/hotărârilor instanțelor de apel

În perioada de referință, în secție au fost înregistrate în total 7068 cereri de recurs declarate împotriva deciziilor instanțelor de apel (an.2013 – 7701 cereri). Ca urmare a examinării preventive a recursurilor:

- 6268 cereri au fost remise secției evidență procesuală a Colegiului pentru înregistrarea intentării procedurii în recurs (88,7%);
- 352 cereri au fost restituite pentru lichidarea neajunsurilor (5%);
- 26 restituite în temeiul art. 428,429 CPC (0,3%);
- 422 cereri – constituie restanță (6%).

La capitolul restituirii cererilor de recurs în baza art.437, 438 CPC, este de menționat că, în majoritatea cazurilor, recursurile sunt remise pentru lichidarea neajunsurilor pe motivul neachitării taxei de stat prevăzute de lege sau nemotivarea recursului depus, și anume nu se indica dispozitivul deciziei, esența și temeiurile recursului, argumentul ilegalității deciziei atacate. Recursurile sunt restituite printr-o încheiere semnată de președintele sau vicepreședintele Colegiului, materialele fiind remise în adresa recurentului prin poștă cu aviz de recepție.

În cazul celor 422 cereri, ce constituie restanța, urmează de subliniat că majoritatea lor au indiciile 02c și au fost declarate la finele perioadei de referință. Astfel, 226 recursuri ce constituie 54% din numărul total de recursuri rămase în restanță au fost înregistrate la finele lunii decembrie. În celelalte cazuri dosarele au fost interpelate, dar nu au parvenit în instanță.

Evidența cererilor de revizuire (indiciile 02r, 03r, 02re).

În perioada de referință, în secție au fost înregistrate în total 749 cereri de revizuire (an.2013 - 723 cereri) declarate împotriva deciziilor adoptate de către Curtea Supremă de Justiție. Ca urmare a examinării preventive a cererilor:

- 696 cereri au fost remise secției evidență procesuală a Colegiului pentru înregistrarea intentării procedurii (93 %);
- 10 cereri au fost restituite (1,3 %);
- 43 cereri – constituie restanță (5,7 %).

Restanța reflectată se datorează faptului depunerii cererilor la finele perioadei de referință, iar în unele cazuri faptului neexpedierii dosarelor din instanțele ierarhic inferioare în termen ce depășește o lună de zile din momentul interpelării.

La acest capitol e de subliniat că se atestă o continuă creștere a numărului de cereri depuse pe parcursul ultimilor doi ani de referință.

Evidența cererilor de recurs sect. I (indiciile 02s, 02se)

În perioada de referință, în secție au fost înregistrate în total 231 cereri de recurs declarate împotriva încheierilor adoptate de către Curțile de apel, care au fost remise conform prevederilor art.426 CPC pentru a fi anexate la materialele cauzei.

Evidența cererilor privind emiterea deciziilor suplimentare (indicele 02ds)

Pe parcursul perioadei de referință au fost înregistrate 161 cereri privind emiterea deciziilor suplimentare/corectarea greșelilor, pentru intentarea procedurii fiind transmise 144 cereri, 2 retrocedate, iar 15 cereri constituie restanță.

Înregistrarea cererilor

Pe parcursul perioadei de referință, toate cererile parvenite în secție au fost înregistrate în registre interne pe suport de hârtie, în Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor, iar din 01 mai 2013, informația este plasată și pe pagina web a instanței - www.csj.md.

Ținând cont de faptul existenței mai multor categorii de cereri, acestea sunt înregistrate în diferite registre, corespunzător indicelui atribuit. Cererile parvenite sunt înregistrate în aceeași zi în registrul pe suport de hârtie, în PIGD, însă din motive obiective (lipsa conexiunii între PIGD și pagina web) acestea nu pot fi imediat plasate și pe pagina web. Astfel, informația respectivă în practică este plasată în cel mult 3 zile din momentul depunerii cererii.

Interpelarea dosarelor

În urma efectuării controlului registrului de evidență a recursurilor parvenite în secție, s-a constatat că activitatea secției la acest capitol poate fi apreciată ca una eficientă. Astfel, interpelările în baza cererilor înregistrate sunt întocmite și expediate în judecătoria într-un termen de 5 zile din momentul recepționării cererii, termen care poate fi apreciat ca fiind rezonabil, respectându-se prevederile Instrucțiunii.

În ce privește termenul de expediere a dosarelor din instanțele judecătorești în adresa CSJ, trebuie de menționat că, în mediu, acesta constituie până la 2 luni de zile din data expedierii interpelării. Însă, în unele cazuri, se evidențiază o tergiversare în acest sens și, în asemenea situații, se recurge la practica interpelării repetate a dosarelor.

Se menține tendința de tergiversare a expedierii dosarelor de către Curtea de Apel Chișinău și Curtea de Apel Bălți, în special, în cazul dosarelor de insolvență, precum și în cazul Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău.

Inacțiunile colaboratorilor instanțelor respective au sporit volumul de lucru al colaboratorilor CSJ și au influențat negativ asupra termenului de aflare a dosarului pe rolul instanței de recurs.

Volumul de lucru

Sarcina pentru un funcționar a constituit în mediu 746 cereri procesate.

Este de menționat că în acest număr nu se includ 719 cereri de recurs suplimentare și 947 de proiecte de încheieri întocmite pe marginea cererilor justițiabililor în baza art.85, 86, 435 CPC.

Se atestă în continuare parvenirea unui număr impunător de adresări din partea justițiabililor, formulate în temeiul art.art.85 alin.(4), 86 CPC. Astfel, în perioada de referință, în secție au fost înregistrate în total 535 cereri.

Luând în considerare cele menționate, fiecare a 10 cerere de recurs din cele 4951 recursuri sect. II (02c,02e) este însoțită de cerința privind acordarea facilității la achitarea taxei de stat prevăzută de legea procesual civilă. La acest capitol, e de menționat că majoritatea cererilor formulate sînt depuse fără a se invoca argumente în vederea acordării facilității prevăzute de lege și fără a se anexa probe justificative ce ar demonstra situația materială grea, o condiție imperativă stabilită de legea procesuală civilă.

De asemenea, în perioada de referință, în secție au fost înregistrate 406 (an.2013-341) cereri de suspendare a executării hotărârilor contestate cu recurs/revizuire și 6 cereri înaintate de către recurenți în temeiul art.175 CPC, prin care a fost solicitată aplicarea măsurilor de asigurare a acțiunii.

Cuantumul taxei de stat încasate de la persoanele fizice și juridice pentru examinarea cererilor de recurs în anul 2014 a constituit 4 511 199 lei (a.2013 - 3 324 313,38 lei).

O asemenea creștere a sumei încasate în situația micșorării numărului recursurilor poate fi explicată și prin faptul respingerii majorității cererilor de scutire formulate. Astfel, din cele 535 cereri formulate, 374 au fost respinse.

Secția evidență procesuală a cauzelor civile, comerciale și de contencios administrativ

Indicatori statistici relevanți

În perioada de referință, de către angajații secției au fost înregistrate în total 9068 de dosare, rulajul total al dosarelor fiind de 10216 dosare.

Înregistrarea cererilor și dosarelor

Pe parcursul perioadei de referință, toate dosarele parvenite în secție au fost înregistrate în Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor, precum și în fișe statistice. În mediu, dosarele sunt înregistrate în termen de 24 de ore din momentul parvenirii în secție.

Remiterea dosarelor și copiilor deciziilor

În urma efectuării controlului efectuat, s-a constatat că activitatea secției la acest capitol poate fi apreciată ca una eficientă, ținând cont de numărul suficient de personal. Astfel, dosarele judecate au fost restituite în instanță corespunzătoare într-un termen de 5 zile.

Ca urmare a modificărilor efectuate la art. 445 CPC, copia deciziei instanței de recurs se remite părților în termen de 5 zile de la data emiterii. Termenul stabilit este respectat.

Volumul de lucru

Sarcina de muncă pentru un colaborator constituie 1135 de dosare.

Serviciul evidență și documentare procesuală a activității Plenului

Înregistrarea, evidența și prelucrarea materialelor

Pe parcursul perioadei de referință, conform datelor prezentate de către serviciu, au fost înregistrate 26 demersuri cu privire la emiterea avizului consultativ privind modul de punere în aplicare a legii, din care:

- 10 demersuri au fost admise;
- 16 demersuri au fost respinse.

În perioada raportată, Plenului i-au parvenit 2 demersuri cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, unul fiind admis, iar altul fiind respins.

Termenul de prelucrare a materialelor parvenite a fost respectat.

Serviciul administrativ

Direcția resurse umane

În conformitate cu Statul de personal al Curții Supreme de Justiție, pentru anul 2014, au fost aprobate 236 unități de personal.

În perioada de referință, 6 judecători au fost numiți în funcție, iar 4 judecători au demisionat.

Au fost încetate raporturile de serviciu, prin demisie, cu 16 funcționari. Din funcționarii publici demisionați, 12 au fost numiți în funcția de judecător.

Urmare a desfășurării concursurilor cu privire la ocuparea funcției publice, au fost angajați 29 asistenți judiciari, 4 consultanți și 3 specialiști.

La evaluarea anuală a performanțelor profesionale ale funcționarilor publici, 55 de funcționari au fost evaluați cu calificativul „foarte bine”, 80 de funcționari cu calificativul „bine”, iar 4 funcționari cu calificativul „satisfăcător”. Cu calificativul „nesatisfăcător” nu a fost evaluat nici un funcționar.

În cadrul evaluării performanței colective, subdiviziunilor structurale ale Curții li s-au stabilit calificative conform tabelului de jos:

Nr. d/o	Denumirea subdiviziunii structurale	Evaluare	
		Punctaj	Calificativul stabilit de Comisia de evaluare
1.	Secretariatul Curții Supreme de Justiție	1,68	bine
2.	Direcția monitorizare și relații cu publicul	1,76	bine
3.	Direcția Drepturile Omului și	1,48	bine

	cooperare externă		
4	Asistenții Judiciari	1,75	bine
5.	Direcția generalizare și sistematizare a practicii judiciare	1,76	bine
6.	Secția Legislație	1,69	bine
7.	Direcția evidență și documentare procesuală	1,79	bine
8.	Direcția interpreți și traduceri	1,40	satisfăcător
9.	Direcția resurse umane	1,76	bine
10.	Direcția asigurare organizatorică și economică-administrativă	1,80	bine

Urmare a evaluării perioadei de probă, 10 funcționari publici debutanți au fost confirmați în funcție publică, cu conferirea gradului de calificare al funcționarului public.

Direcția asigurare organizatorică și economico-administrativă

Pentru întreținerea Curții Supreme de Justiție pentru anul 2014, bugetul instanței a fost aprobat în mărime de 33421.7 mii lei. Spre finele anului bugetul a fost executat în proporție de 97,5 %.

Au fost restituite de Trezoreria de stat și nu au fost achitate în anul 2014 - 35 de dispoziții de plată, în sumă de 691,1 mii lei. În situația în care dispozițiile de plată menționate ar fi fost achitate, proporția executării bugetului ar fi constituit 99,7%,

Pe parcursul anului, au fost încheiate 74 de contracte cu mai mulți agenți economici. Cu privire la 9 contracte, în valoare de 291535 lei, care deși au fost executate, Trezoreria de Stat nu a onorat obligațiunile de plată.

Ținând cont de cele expuse și în conformitate cu prevederile articolului 16 din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție, Plenul

HOTĂRĂȘTE:

1. A lua act de informațiile președinților colegiilor Curții Supreme de Justiție privind activitatea de îndeplinire a justiției efectuată pe parcursul anului 2014.

2. Constată că activitatea Curții Supreme de Justiție, cu unele omisiuni în ce privește îndeplinirea atribuțiilor ce nu au legătură cu actul de justiție, s-a desfășurat în conformitate cu Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție, Planul de activitate și prioritățile stabilite prin hotărârile Plenului adoptate pe parcursul anului 2014.

3. Președinții de colegii vor întreprinde măsurile organizatorice necesare pentru acordarea asistenței metodice judecătorilor din Curțile de Apel.

4. Președinții de colegii, șeful Secretariatului, șefii subdiviziunilor structurale ale Grefei vor întreprinde măsurile organizatorice necesare pentru executarea calitativă și în termen a acțiunilor prevăzute în Planul de activitate pentru anul 2015.

5. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în seama vicepreședinților Curții Supreme de Justiție și Șefului Secretariatului CSJ.

6. A publica prezenta hotărâre în Buletinul Curții Supreme de Justiție și pe pagina web a Curții Supreme de Justiție.

Președinte

Mihai Poalelungi

nr. 1 din 23 februarie 2015
mun. Chișinău